

cupore

Julkaisu
10 | 2005

Katri Halonen

Visioita ja valintoja

Tapahtumatuotannon tulevaisuus
helsinkiläisten tuottajien arvioimana

cupore

KULTTUURIPOLIITTISEN TUTKIMUKSEN EDISTÄMISSÄATIÖ

Katri Halonen

Visioita ja valintoja

**Tapahtumatuotannon tulevaisuus
helsinkiläisten tuottajien arvioimana**

Cuporen julkaisuja 10

Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö 2005

© Katri Halonen ja Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore

ISBN 952-5573-12-5 (nid.)

ISBN 952-5573-16-8 (PDF)

ISSN 1795-1739

Kannen kuva: Yliopistopaino

Taitto: Arttu Kauranne

Ulkoasu: Oona Ioman

Yliopistopaino

Helsinki 2005

Sisällys

Esipuhe	5
1. Johdanto	6
2. Aikaisemmat tutkimukset	9
3. Tutkimusaineisto ja menetelmä	13
4. Tuottajien perustiedot	17
4.1. Nuorehkojen naisten ammatti.....	17
4.2. Korkeasti koulutettuja tuotannollisia ideoitaan toteuttavia humanisteja.....	20
5. Tuottajan työn keskeisimmät tehtäväkokonaisuudet ja tulevaisuuden osaamistarpeet	24
5.1. Asiakaskuntaan liittyvä osaaminen.....	26
5.2. Kulttuurisisältöön liittyvä osaaminen	27
5.3. Liiketaloudellinen osaaminen	29
5.4. Omat opiskeluintressit	31
6. Tuottajien näkemyksiä toimialansa tulevaisuudesta	34
6.1. Taiteen, viihteen ja pirstoutuvan asiakaskunnan ristiaallokossa toimiminen.....	35
6.2. Julkisen sektorin muuntuva rooli.....	40
6.3. Kolmannen sektorin ammattimaistuminen	43
6.4. Yksityinen sektori kulttuurin ja sponsorien päämäärien yhteensovittajana	46
7. Tuottajan ympäristössä vallitsevia jännitteitä	49
7.1. Eri tuotannon kenttien väliset jännitteet.....	49
7.2. Helsingin kaupunki tuotannon kenttänä	52
8. Ammattikorkeakoulujen ja kulttuurisisältöalojen avainhenkilöiden näkemykset tuottajakentän kehittymisestä	56

8.1. Kulttuurituottaja-koulutuksen avainhenkilöiden näkökulma tuottajien roolista tulevaisuudessa	56
8.2. Kulttuurin eri sisältöalueiden avainhenkilöiden arvioita tuottajien roolista tulevaisuudessa.....	59
9. Tuottajakoulutuksen keskeiset kehitystarpeet	62
Lähteet	66
Liitteet	69
Liite 1: Kyselylomake	69
Kuviot:	
Kuvio 1. Vastaajien jakautuminen eri tuotantokentille	15
Kuvio 2. Vastaajien edustamat kulttuurialat	17
Kuvio 3. Tuottajien tyytyväisyys nykyiseen työhönsä	20
Kuvio 4. Eri toimintaympäristöjen tuottajien osaamisen painottuminen heidän itsensä määrittelemänä.....	23
Kuvio 5. Tuottajien näkemyksiä osaamisen muuntumisesta monialaiseksi sekä keskittymisestä yksittäiseen tuotannon alueeseen	26
Kuvio 6. Asiakaskunnan muutoksia lähitulevaisuudessa	36
Kuvio 7. Tuottajien yhteistyönäkymät IT-sektorin, sosiaali- ja terveysalan ja matkailusektorin kanssa.....	38
Kuvio 8. Liiketaloudellisten aineiden opintoviikkomääriä eri tuottajalinjojen pakollisissa opinnoissa	57
Taulukot:	
Taulukko 1. Tapahmatuottajien työn täysipäiväisyys eri ikäryhmissä.....	18
Taulukko 2. Tuottajien prosentuaalinen jakautuminen pohjakoulutuksen ja sukupuolen mukaan	19
Taulukko 3. Taiteen ja viihteen roolin painottuminen eri tuotannon sektorien toimijoiden arvioimana	34
Taulukko 4. EU:n, valtion ja kunnan rahoitusroolin muuntuminen eri sektorien tuottajien näkökulmasta	40
Taulukko 5. Eri sektoreilla toimivien tuottajien näkemyksiä kolmannen sektorin muutoksista	42
Taulukko 6. Yritys yhteistyöhön ja vientiin liittyviä tulevaisuusnäkymiä eri sektorien tuottajien arvioimana	45

Esipuhe

Kulttuurituottajien tarve on tuotu esille useissa eri kulttuurin toimialojen ja -sektorien selvityksissä. Esimerkiksi Sisältö-Suomi hankkeen yhteydessä julkaistuissa mietinnöissä ja raporteissa tuodaan toistuvasti esille tuottajien tarve eri kulttuurialojen kehityksen yhtenä moottorina. Tuoreimmassa opetusministeriön musiikkivientiä koskevassa kartoituksessa tuottajien tarve nostettiin esiin yhtenä keskeisenä viennin tehostajana. Myös sisältötuotannon kehittämisen yhdeksi kriittiseksi tekijäksi on nimetty tuottajien osaaminen. Tuottajasta onkin tullut ammattinimike, johon liitetään mm. kulttuuri-
produktioiden ammatillinen hallinto, taloudellinen menestyminen ja vastaus moninaisiin toimialan kehityksen kompastuskiviin.

Tämä kartoituksen päämääränä on tuottaa tietoa siitä, millainen tapahtumatuottajien muodostama ammattiryhmä on. Millaista osaamista se pitää tulevaisuudessa tärkeänä, ja millaisia kehitysnäkymiä kentän toimijat itse hahmottavat seuraavan viiden vuoden säteellä.

Kartoitus on osa Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiön tutkimusprojektia "Kulttuurin ja liikunnan elinkeinorakenne ja osaamistarpeet" (KLEROT), joka on toteutettu 2003–2005 Euroopan unionin sosiaalirahaston, CUPORE:n ja Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian rahoittamana ennakkointihankkeena.

Kartoitukseen ovat vastanneet kaikkien kiireidensä keskellä kymmenet helsinkiläiset tapahtumatuottajat, joille olen kiitollinen usein syvällisesti kysymykseen paneutuneista vastuksista. Moni antoisa keskustelu on jatkunut myös kyselyn ulkopuolella rikastuttaen käsitystäni tuottajien toimikentästä ja ammattikuvasta.

Aineistonkeruussa käytetyn kyselyn, vastaajiksi valittujen avainhenkilöiden listan ja tutkimusraportin kokonaisuudessaan tai osia siitä ovat lukeeet KLEROT-hankkeen ohjausryhmän jäsenet¹, joilta olen saanut asiantuntevia ja arvokkaita kommentteja. Työtä tehdessä olen saanut tukea ja neuvoja KLEROT-projektin johtajalta, Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö CUPORE:n tutkimusjohtajalta Ritva Mitchelliltä, kulttuuripoliitiikan professori Anita Kankaalta ja professori (emeritus) Ilkka Heiskaselta. Arvokkaita kommentteja, tutkimusmateriaalia ja apua olen saanut myös KLEROT-hankkeen tutkija Samu Lagerströmiltä.

Helsingissä huhtikuussa 2005

Katri Halonen

¹ Ohjausryhmän jäseninä kulttuurin sektorilla ovat olleet Helsingin kaupungin kulttuuritoimen vs. johtaja Marianna Kajantie, Tilastokeskuksen yliaktuaari Sari Karttunen, opetusministeriön kulttuuriasianneuvos Ilpo Kokko, opetusministeriön ylitarkastaja Turja Pesonen, Kuntaliiton erityisasiantuntija Maisa Lovio, professori Janne Vilkkuna, professori Anita Kangas, professori (emeritus) Ilkka Heiskanen ja Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian yliopettaja Katri Halonen.

1. Johdanto

Helsingin kaupunki nostaa tuottajat yhdeksi keskeiseksi ammattiryhmäksi kaupungin kulttuurisen toiminnan kehityksen kannalta vuoteen 2010 ulottuvassa Kaupunki luomisen tilana -kulttuurikomiteamietinnössään (2000). Tuottajuutta pidetään osana kaupunkikulttuuria, jonka rooli tulee yhä keskeisemmäksi taloudellisten ja kulttuuristen muutosten muokkaamassa toimintaympäristössä. Uudelle toimintaympäristölle on taloudellisessa mielessä ominaista produktioiden sekarahoitus: julkisen tuen rinnalla tarvitaan yhä monipuolisempaa rahoitusta (Kaupunki luomisen tilana 2000, 77).

Helsinkiläinen tapahtumatuottajien kenttä rakentuu taustaltaan varsin heterogeenisestä toimijoiden ryhmästä. Toimintaa leimaa tuottajan toimiminen yritys- tai freelancer-pohjaisesti, yhdistystaustaisesti tai julkisen sektorin palveluksessa. Tuottaja toimii työssään usein kaikkien edellä mainittujen toimintaympäristöjen risteyskohdissa ja liikkuu niiden välillä joustavasti.

Julkinen sektori on 90-luvun aikana lakkauttanut kulttuurisihteerien virkoja tai muuttanut niitä mm. kulttuurituottajien viroiksi². Samanaikaisesti kunnat ovat lisänneet ulkopuolisten tuottajien tarjoamien palveluiden ostoa. Tämä on johtanut freelancereina toimivien taiteilijoiden määrän moninkertaistumiseen, jonka vuoksi tarvitaan heitä ns. työllistäviä vapaita kulttuurituotantoja (Kaupunki luomisen tilana 2000, 78).

Tämän kartoituksen taustalla on ammattikorkeakoulujen kulttuurituotannon koulutuksen avainhenkilöille tekemäni haastattelut ja opetussuunnitelmien analyysit³. Haastattelujen ja opetussuunnitelmien tarkastelun pohjalta olen luonut kuvan kulttuurituottajan osaamisalueesta ja ammatikunnan kehitysskenaarioista viiden vuoden aikajänteellä. Näiden pohjalta laadin ammatissaan toimiville tuottajille internet-pohjaisen kyselylomakkeen, jonka lähetin 64 helsinkiläiselle tapahtumatuottajalle. Vastaajat valittiin siten, että he edustavat mahdollisimman laajasti tapahtumatuotannon eri sektoreita ja sisältöalueita ja tuntevat ammattihistoriansa kautta edustamansa kentän hyvin. Kyselyyn vastasi 33 tapahtumatuotannon kentän

² Julkisen sektorin virkarakenteen muutoksesta on tehty tutkimus Keltti, Pia. 2001. Kuntien kulttuuritoimen virat 1990-luvulla. Kunnalliseen henkilörekisteriin perustuva selvitys kuntien kulttuuritoimen virkojen määrän muutoksista vuosina 1992, 1996 ja 1999. Suomen kuntaliitto, Helsinki.

³ Halonen, Katri. 2004. Huomisen rientoja tuottamassa. Tapahtumatuottajien ammatin kehitystrendejä tuottajia kouluttavien ammattikorkeakoulujen näkökulmasta. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö. CUPOREn julkaisu 5/2004, Helsinki. Raportti on myös vapaasti luettavissa osoitteessa www.cupore.fi

toimijaa (vastausprosentti 49). Vastanneet edustavat melko tasaisesti yksityistä, vapaiden ammatinharjoittajien, yhdistysten ja julkisen sektorin toimintaympäristöjä. Kulttuurisektoreina vastaajien joukossa oli edustettuna musiikki, tanssi, teatteri, (uus)mediasisältöiset tapahtumat sekä useita monialaisia kaupunkifestivaaleja. Kartoitusta luodaan kuva varsinkin moniulotteisesta ammattilaisten joukosta. Sen perusteella tunnistetaan tapahtumatuottajan keskeisintä osaamista ja eri toimintaympäristöjen eroavaisuuksia.

Tässä kartoituksessa jaottelen tuottajien toimintakenttää kolmen teeman kautta. Ensinnäkin kuvaan tapahtumatuotannon nykyistä toimijakuntaa, heidän koulutustaustaansa ja työnkuvaansa. Toiseksi etsin vastausta siihen, millaisia kehitysnäkymiä tuottajakentän toimijat arvioivat seuraavan viiden vuoden aikana toimialallaan, ja kolmanneksi kartoitan millaista osaamiskarttaa tuottajat pitävät tärkeänä tuottajan työn perustana tulevaisuudessa.

Raportin toisessa luvussa luon lyhyen katsauksen kotimaiseen kulttuurituottajuutta kartoittaneeseen kirjallisuuteen. Kolmannessa luvussa esittelen tutkimusaineiston. Neljäs ja viides luku keskittyvät helsinkiläisten tuottajien muodostaman kentän nykytilanteen kuvailuun, jonka jälkeen erottelen kuudennessa luvussa nykyisen tuottajan toimenkuvan kehitysnäkymiä jakamalla niitä julkisen, kolmannen ja yrityssektorin tulevaisuusskenaarioiksi. Seitsemäs luku keskittyy paikantamaan helsinkiläisten tuottajien välisiä jännitteitä ja Helsinkiä tuotannon kenttänä. Kahdeksannessa luvussa vertailen tämän kartoituksen aineistoa KLEROT-hankkeen aikana kertyneeseen muuhun tuottajia koskevaan aineistoon. Vertaan tuottajien näkemyksiä ensiksi ammattikorkeakoulujen avainhenkilöiden näkemyksiin kentän kehityksestä ja toiseksi teatteria, tanssia ja musiikkia edustaneiden avainhenkilöiden näkemyksiin tuottajuudesta. Lopuksi pohdin aineistojen pohjalta tulevaisuuden kehitysjännitteitä ja helsinkiläisen tapahtumatuotannon ammattikunnan kehittämismahdollisuuksia.

2. Aikaisemmat tutkimukset

Tuottajien ammattikunta nostetaan esille useissa eri kulttuurisektorien toimialaselvityksissä, joissa heidän osaamisensa kehittäminen tuodaan usein esille kriittisenä menestystekijänä. Esimerkiksi uusmedia- ja ylipäättänsä audiovisuaalisen sektorin sisältötuotannon kohdalla koetaan, että sisältötuotannon kasvun kriittinen tekijä on osaavien tuottajien joukko, joiden tarpeen arvioidaan tulevaisuudessa kasvavan (Sisältötuotannon tulevaisuus 2007, 2002, 38).

Tuottajan tehtäväkuva ja rooli produktiossa vaihtelevat paljon kulttuurialasta riippuen. Esimerkiksi audiovisuaalisella alalla (mm. elokuva- ja televisiotuotanto) tuottaja on ollut projektipäällikkö-nimikkeen rinnalla käytössä jo pitkään, ja sitä koskevaa tutkimusta on raportoitu anglosaksisessa kirjallisuudessa. Audiovisuaalisella alalla tuottajan työssä tärkeää on alan tuotantoprosessin ymmärtäminen ja välinetuntemus suhteessa resursointiin. Tuottaja-tyyppisiä tehtäviä on myös nimetty usealla eri tittelillä. Esimerkiksi rytmimusiikin kentällä tapahtumasektorilla toimivaa tuottajaa kutsutaan usein promoottoriksi tai manageriksi, ja itse tuottaja-nimikkeellä viitataan yleensä äänilevytuottajaan. Tuottajan toimenkuvat siis vaihtelevat suuresti eri kulttuurialoilla ja onkin kyseenalaista, kuinka kollektiivisesti "tuottaja" ammattinimikettä voi käyttää. Tässä kartoituksessa tutkimuskohteena olevalla esittävään taiteeseen kuuluvan tapahtumatuotannon kentällä nimike on yleistynyt voimakkaasti vasta 90-luvun aikana alalle suuntaavan koulutuksen ja kulttuuriteollisen ajattelun laajetessa tapahtumatuotannon toimisektorille.

Tapahtumatuottajien muodostamasta kentästä on tehty muutamia kartoituksia ja tutkimuksia. Näkökulmana on ollut toisaalta tuottajan rooli toimikentällään ja toisaalta tuottajien koulutus sekä koulutuksesta valmistuneiden työllistyminen. Keskeistä on ollut nykyisen toimikentän hahmottaminen lähinnä yksittäisten tuottajahaastattelujen ja tapaustutkimusten kautta. Ennakoivaa tietoa sen sijaan ei ole toimijoiden keskuudesta kerätty.

Etenkin julkisen sektorin tuottajuuteen on koulutussektorilla usein ajatuksellisesti liitetty edeltävänä ammattikuntana kulttuurisihteerit, joiden opetussuunnitelmat ovat olleet usean nykyisen kulttuurituottajakoulutuksen perustana. Kulttuurisihteerien ammattikuntaa on tutkinut Anita Kangas (1992), jonka tutkimuksessa esitellään viisi erilaista kulttuurisihteerityyppiä. Sihteerien työssä painottuu juhlien ja muiden tapahtumien orga-

nisointi kuntalaisille ja kunnan edustustarpeisiin sekä hallinnolliset tehtävät. Päämäärissä korostuu pyrkimys kansansivistäjänä ja kuntakuvan kiillottajana toimimiseen (em. 68–70). Kulttuurisihteerien koulutus on päättynyt ammattikorkeakoulujen syntymisen myötä vuonna 1997, ja tilalle on tullut kulttuurituottajien koulutusohjelmia. Koulutusta eri toimisektorien tuottajille on Suomessa annettu myös mm. taideteollisessa korkeakoulussa (elokuva-ataiteen osasto sekä Design Management), Sibelius-Akatemiassa (musiikkiteknologian ja Arts Management -suuntautumisvaihtoehdot), Jyväskylän yliopistossa (kulttuuripolitiikka) ja Lapin yliopistossa (mediatieteen yksikkö) sekä useissa eri täydennyskoulutusohjelmissä.

Nykyistä kulttuurituottajien koulutusta on kartoitettu laajasti KLE-ROT-hankkeen yhteydessä. Kulttuurisihteerien koulutuksen päätyttyä on eri ammattikorkeakouluissa otettu opiskelijoiksi vuosien 1998–2003 välillä noin 1000 uutta kulttuurituottajaa, jotka keskittyvät tapahtumatuotannon alueeseen. Vuosittain uusia tuottajia otetaan opiskelemaan noin 190, joista suurin osa on 20–24-vuotiaita naisia. (Halonen 2004, 21–23). Arja Tulonen (2002) on raportoinut Turun ammattikorkeakoulun järjestämän kulttuurituottajien koulutuksen henkilökohtaisiin opetussuunnitelmiin liittyvän työskentelyn kehittämistä. Tutkimuksen antoisin osa on pohdinta taiteen tuotannon asiantuntijuuden kehittämisen tukemisesta ja siitä, miten tuottajaidentiteettiä tuetaan koulutuksen aikana. Keskeistä on, että valmista ammattikuvaa ei ole, vaan opiskelijat synnyttävät tuottajaidentiteettinsä oman pohdinnan kautta koko opintojen ajan kestäväna ohjattuna prosessina.

Kulttuurialojen koulutuksesta valmistuneiden työllistymistä ja ammatin alkuvaiheen muotoutumista etenkin yrittäjyyden näkökulmasta ovat kartoittaneet Virpi Honkanen ja Sakari Ahola (2003). Heidän tutkimukseensa oli mukana 534 vastaajaa, joista 21 edusti kulttuurituotantoa (em. 2003, 32). Analyysin ytimessä ovat kulttuurialoilta valmistuneiden näkemykset siitä, miten opinnot ovat vastanneet heidän toiveitaan ja tarpeitaan, ja miten heidän työuransa on kehittynyt valmistumisen jälkeen. Kulttuurituottajista suurin osa oli sijoittunut valmistumisensa jälkeen palkkatyöhön, yksikään ei ollut ryhtynyt yrittäjäksi ja muutama oli jatkanut opintojaan. Kuitenkin yli 20 % oli jäänyt valmistumisensa jälkeen työttömäksi (em. 2003, 81).

Kulttuurituottajien koulutusohjelmista valmistuneiden työtilannetta on seurattu myös laajassa AKAVA:n toteuttamassa LAASER kehittämis- ja tutkimushankkeessa. LAASER-projektin osana on toteutettu laaja Kulttuuri-Laaser -seurantatutkimus, jossa on kartoitettu mm. kulttuurialoilta valmistuneiden sijoittumista työelämään (Suutari 2003). Kartoitusta keskittyy korkeakoulutettujen työelämäurien alkuvuosiin kaikilla koulutusaloilla, eikä

siitä ole yksilöitävissä kulttuurituotannon koulutusta. Arja Haapakorpi on tutkinut osana Akavan Kulttuuri-Laaser -projektia tuottajien muodostamaa toimintakenttää, ja sen muotoutumista kulttuurin ja hallinnon rajavyöhykkeelle (2002). Aineistona on seitsemän haastattelua, joiden kautta edustetuksi tulee useita näkökulmia tuottamiseen: julkinen sektori, teatteri, läänintaiteilijuus, tv-draama, elokuva ja koulutussektori. Yleistyksiä on vaikea tekstin pohjalta tehdä, mutta haastateltavien kautta piirtyy kuva tuottajan ammatista ja urakehityksen muovautumisesta jo pidempään tuottajatyötä tehneiden näkökulmasta.

Helsingin Euroopan kulttuurikaupunkivuoteen liittyen on julkaistu artikkelikokoelma *Mitä oli kulttuurivuosi?* (Cantell & Schulman 2001), jossa myös tuottajuus nousee useissa artikkeleissa esille. Timo Heikkinen (2001, 75) kuvailee tapahtumien koordinoinnin avuksi rakennettua uutta tuotantomallia, jossa kaupunkia edusti tuotantotoimisto, joka sopi erikseen projektien vetäjien kanssa kunkin projektin yksityiskohdista. Moisio ja Jyrämä (2001, 93) ovat analysoineet tuotantotoimiston aloittaman uuden metatuottamistoimintatavan vaikutuksia säätiön ja tuotantoyhtiöiden välisen yhteistyön muodostumiseen ja toteutumiseen. Heidän analyysissään nousee esille julkisen ja muiden sektorien tuottajien väliset toimintatapaerot, jotka luovat kitkaa ja konfliktitilanteita yhteistyöhön. Ahola ja Uksila (2001, 105) keskittyvät artikkelissaan siihen, miten tuottajat ovat kokeneet säätiöyhteistyön ja kulttuurikaupunkivuoden ympärille rakennetun imagon hyödyn oman projektinsa kannalta. Heidän kyselynsä lähetettiin (2001, 111) peräti 437 tuottajalle, joka kertoo osaltaan helsinkiläisen ja pääkaupunkiseudulla toimivan tuottajakentän laajuudesta. Tutkimuksessa ei kuitenkaan raportoitu vastaajajoukon perustietoja, vaan keskiössä oli imagoon liittyvät kokemukset.

Kauppakorkeakoulun julkaisusarjasta löytyy myös mielenkiintoinen case-tutkimus (Holma & Moisio 2001), jossa on tutkittu tuottajan roolia ja etenkin verkostoja yhden tapahtumatuotannon puitteissa. Tämän kartoituksen kannalta erityisen kiinnostavaksi sen tekee tutkimuskohde: helsinkiläinen tapahtuma, jonka toteutukseen on osallistunut sekä julkinen että yksityinen sektori. Tutkimus keskittyy analysoimaan erityisesti verkostojen merkitystä tuottajan ammatissa. Verkostojen rooli korostuu myös Laitisen (2001) tutkimuksessa, joka on keskittynyt tuottajan näkökulmaan verkko-tuotantojen toteuttamisessa. Tämä kartoitusta keskittyy tapahtumatuotantoon ja rajaa verkkotuotannot pois. Tosin tuottajan toimenkuvaan tyypillisesti kuuluu myös verkkojakelun ja -markkinoinnin huomioiminen osana tapahtumaa.

Riku Oksman on pohtinut omaa tuottajuuttaan ja haastatellut kolmea tuottajaa. Tämän pohjalta hän on päätenyt tuottajaluokitelman, jossa hän profiloit ammatilliset taiteilijatuottajan, asiantuntijatuottajan, toimitajatuottajan ja yritysjohtajatuottajan ammatti-identiteeteiksi (Oksman 2002, 37). Vaikka Oksmanin tyypittely tausta-aineiston suppeuden vuoksi ei sellaisenaan palvele työtäni, tuodaan siinä esille tuottajan ammatin sisäisiä jännitteitä. Tuottaja joutuu jollakin tasolla ratkaisemaan suhdettaan ja sitoutumistaan toisaalta taiteelliseen sisältöön ja toisaalta pitkälti teknisistä ja hallinnollisista yksityiskohdista rakentuvaan prosessin hallintaan. Kuvaa-va on myös, että jokainen informantti on muodostanut oman luokkansa toisistaan eriävien näkemysten ja toimintatapojen vuoksi.

Tuottajan toimenkuvaa on kartoitettu varsin paljon ammattikorkeakoulukentällä tehdyissä lopputöissä sekä audiovisuaalisen tuottajuuden kentällä mm. Taideteollisen korkeakoulun elokuvatuotannon osastolla. Työt ovat olleet suppeahkoja ja usein käytännön ongelmista lähtöisin olevia selvityksiä. Niissä ei ole kaikilta osin noudatettu tutkimustyön ja raportoinnin pelisääntöjä, jonka vuoksi ne eivät sellaisinaan ole kaikilta osin käyttökelpoisia. Tämän työn taustaa luovat osaltaan etenkin ne työt, joissa olen ollut Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian kulttuurituotannon suuntautumisvaihtoehdon opinnäytetöiden ohjaajan roolissani mukana. Roolini on mahdollistanut tutustumisen kymmeniinkin kiinnostaviin tuottajahaastatteluihin litterointien kautta. Tämä on antanut näkemyksiä ja tietoa ammatissaan toimivien tuottajien ajatuksista omasta työstään ja toimialastaan.

3. Tutkimusaineisto ja menetelmä

Tämä kartoitus on osa laajempaa kulttuuri- ja liikuntasektorin ammattikuvien muutoksia kartoittavaa ESR:n osarahoittamaa Kulttuuripolitiikan tutkimussäätiön koordinoimaa KLEROT-hanketta. Tulevaisuuden ennakkoinnin menetelmäksi päädyttiin hankkeessa soveltamaan väljästi Delfoi-menetelmä, jota kyseisen hankkeen tapaustutkimuksena tämä tuottajatutkimus noudattaa. Delfoi-menetelmän lähtökohtana on asiantuntijakeskeisyys ja syklisyys tiedonkeruussa⁴. KLEROT-hankkeessa on paikannettu alakohtaisesti kulttuuri- ja liikuntasektorin asiantuntijoita, joilta on kerätty tietoa syklisenä prosessina, jossa kunkin syklin aikana kertynyttä tietoa on hyödynnetty seuraavan aineistonkeruusyklin toteuttamisessa. Delfoi-menetelmässä on päämääränä konsensuksen saavuttaminen, joka kuitenkin on jätetty tämän kartoituksen päämääränä pois. Tärkeää on ollut löytää eri näkökulmia yhteisen konsensuksen saavuttamisen sijasta.

Olen kerännyt tämän kartoituksen aineiston kolme sykliä sisältäneen tutkimusprosessin aikana. Ensimmäiseksi kerättiin Tilastokeskuksen kanssa yhteistyössä laaja tilastollinen aineisto, seuraavaksi tein asiantuntija-haastatteluja ammattikorkeakoulujen kulttuurituotannosta vastaaville avainhenkilöille. Näiden pohjalta laadin internet-pohjaisen kyselylomakkeen, jonka avulla saatua tietoa tässä julkaisussa raportoidaan. Lisäksi vertailen lopuksi ammatissa toimivien tuottajien näkemyksiä edellisten kierrosten aikana muodostuneeseen kuvaan ammatissa toimivien kulttuurituottajien näkemyksistä toimikentästään ja sen kehityksestä. Delfoista poiketen päämääränäni ei ole löytää konsensusta tietylle vastaajajoukolle toistuvasti tehtävien tarkennusten kautta. Sen sijaan olen keskittynyt eri näkemysten kirjaamiseen ja keskinäiseen reflektointiin, joiden avulla syntyvää kuvaa käytän raportin lopuksi kehitysjännitteiden paikantamiseen ja ennakointiin.

Koko tutkimusprosessin perusaineistoksi on kerätty tilastollista tietoa kulttuuri- ja liikuntasektorien ammattiteistä ja koulutuksesta vuosina 1995–2000. Tämä tieto on julkaistu kokonaisuudessaan CUPOREN

⁴ Delfoi-menetelmästä ja tulevaisuuden ennakkoinnista on olemassa paljon kirjallisuutta. Hyvä perusteos on artikkelikokoelma Vapaavuori, Matti (toim.) 2003. Miten tutkimme tulevaisuutta? Tulevaisuuden tutkimuksen seura, Acta Futura Fennica no. 5. VAPK, Helsinki.

julkaisusarjassa⁵. Koska tuottaja on varsin uusi ammattinimike, sitä ei vielä löydy omana ammattiryhmänään tarkastelusta. Tuottajien tietojen täydentämiseksi kerättiin tilastollista tietoa kulttuurituottajien koulutuksesta sekä ammattikunnasta. Koulutustietoja löytyi opetusministeriön AMKOTA sekä Opetushallituksen OPALA ja OPTI -tietokannoista. Tämä tieto on julkaistu niin ikään CUPOREn julkaisusarjassa⁶. Koulutuksesta ja vastikään valmistuneiden tuottajien työllistymisestä on saatavilla jonkin verran tilastollista tietoa kyseisistä lähteistä, mutta sen sijaan tuottaja-ammattissa jo toimivista sitä ei ole juurikaan saatavilla.

Tutkimusprosessin toisessa vaiheessa haastattelin ammattikorkeakoulujen kulttuurituotannon opintolinjoista vastaavia avainhenkilöitä. Kaikkiaan eri ammattikorkeakoulujen edustaneita asiantuntijoita oli 7. Lisäksi tietoja on päivitetty ja etenkin tulevaisuuden visioiden osalta tarkennettu useissa muissa tapaamisissa, keskusteluissa sekä työelämää edustavista henkilöistä koottujen neuvottelukuntien muistioissa. Tausta-aineistona olen käyttänyt vuoden 2004 opetussuunnitelmia, joiden mukaisesti opiskelleet uudet tuottajat astuvat aikataulun mukaan työelämään vuonna 2008. Tämä vaihe on raportoitu erikseen (Halonon 2004). Toisen vaiheen aineistossa pääpaino oli tuottajan osaamiskartan luomisessa sekä mahdollisten toimialan tulevaisuuskenaarioiden rakentamisessa.

Tässä raportoitava tutkimusaineisto pohjautuu edellisten tutkimusvaiheiden aikana kertyneen tiedon pohjalta laadittuun internetissä toteutettuun kyselylomakkeeseen. Lomakkeella (Liite 1) oli ensin kysymyksiä tuottajakentän nykytilasta. Tämän lisäksi siellä kysyttiin edellisten tutkimusvaiheiden pohjalta laadittujen väittämien muodossa ammatissa toimivien tuottajien käsityksiä alansa kehityksestä seuraavan viiden vuoden aikajännteellä sekä tulevaisuuden osaamistarpeita. Kysely toteutettiin Eduixin E-lomake 2.3. -ohjelmistolla touko-kesäkuun aikana 2004.

Alan toimijana minulla oli valmiiksi yhteystiedot useisiin helsinkiläisiin tapahtumatuottajiin. Täydensin vastaajien joukkoa Helsingin kaupungin kulttuuritoimen ylläpitämän www.festinki.net -sivuston avulla. Sivustolta löytyi yhteystietoja noin 40:ään helsinkiläiseen festivaaliin, joiden kotisivuilta löytyi useimmiten myös tuottajan yhteystiedot. Mukana on pieni- muotoisia festivaaleja ja myös suuria kaupunkitapahtumia. Vastausjoukkoa

⁵ Lagerström, Samu. 2004. Suomen kulttuuri- ja taideammatit tilastollisessa tarkastelussa 1995-2000. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö CUPORE, julkaisuja 3/2004, Helsinki. Julkaisu on myös vapaasti luettavissa sivustolla www.cupore.fi

⁶ Halonen, Katri. 2004. Huomisen rientoja tuottamassa. Tapahtumatuottajien ammatin kehitystrendejä tuottajia kouluttavien ammattikorkeakoulujen näkökulmasta. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiön julkaisuja 5/2004, Helsinki. Raportti on myös vapaasti luettavissa osoitteessa www.cupore.fi

valitessa keräsin tasapuolisesti edustajia julkisen, kolmannen ja yksityisen sektorin sekä freelance-tyyppisten toimijoiden joukosta. Huomioin myös eri kulttuurin sisältöalueiden monipuolisen edustetuksi tulemisen vastaajia valitessani. Kolmantena kriteerinä oli vastaajan pitkäaikaisen työkokemuksen myötä syntynyt asiantuntija-asema kulttuurituotannon kentällä.

Arja Haapakorven kokemuksen mukaan kulttuurialan tuottajat eivät ainakaan herkästi vastaa lomakekyselyihin (Haapakorpi 2002, 3). Sama ilmiö on huomattu myös useissa muissa internet-kyselyihin nojautuvissa tutkimuksissa. Tämän pohjatiedon vuoksi käytin paljon aikaa vastausten varmistamiseksi: soitin tutuille tuottajille pyytäen heitä vastaamaan nimettömään kyselylomakkeeseen ja lähetin useita karhukirjeitä. Vastauksia sain 33 tapahtumatuottajalta (n=64), jolloin vastausprosentiksi tuli 49. Lisäksi 8 lähetti joko lyhyen kommentin toiseen täyttöpöytäntöön tai ilmoitti, ettei vastaa pahoitellen työkiireitään. Myös lomakkeen täyttäneiltä tuli myöhemmin vielä lisäkommentteja, ja kahden kanssa käytiin usean sähköpostiviestin mittainen kirjeenvaihto.

Useat olivat paneutuneet huolella kyselyyn vastaamiseen, joka näkyi pitkinä vastauksina vapaiksi jätettyihin kysymysosioihin, joilla vastaajat tarkensivat valintojaan sekä taustoittivat ja perustelivat näkemyksiään.

Raportin lopussa pohdin tuottajakentän jännitteitä. Osiossa on mukana myös kentän muiden toimijoiden näkemyksiä tuottajista ja heidän ammattikuntansa merkityksestä oman toimintakenttensä kehityksen kannalta. Tämä aineisto on kerätty erillisellä internet-pohjaisella kyselyllä KLEROT-hankkeen aikana ja raportoitu erillisessä julkaisussa⁷. Aineistossa tuottajuuden muutokset on vain yksi tema muiden ennakoivien teemojen joukossa. Tuottajien roolin muutosta on kartoitettu kysymällä ”Yksi uusista kulttuurin ammattiteistä on tuottaja, miten näet tuottajan ammattikuntansa kehittyvän edustamallaan kulttuurialueella?”. Vastaajiksi valittiin omien alojensa keskeisiä asiantuntijoita. Avoimeen kysymykseen vastattiin usein monisanaisesti. Tässä aineistossa vastaajien edustamat alat ovat tanssi (2 asiantuntijaa), teatteri (8 asiantuntijaa), kevyt musiikki (8 asiantuntijaa) ja klassinen musiikki (3 asiantuntijaa). Aineiston pohjalta saatua kuvaa tarkennettiin vielä strukturoidulla kyselyllä, johon vastasi 23 kulttuurisektorin korkeakouluasteen koulutuksesta vastaavaa avainhenkilöä.

Viimeisessä pohdinnassa kokoaan KLEROT-hankkeen eri tutkimusvaiheissa kertyneitä näkemyksiä kehityksen kipupisteiksi. Näkemykset perustuvat tilastollisten tietojen antaman taustan lisäksi taidekentän edustajien, ammattikorkeakoulujen kulttuurituottajakoulutuksen edustajien ja ammatissa toimivien tuottajien käsityksiin tapahtumatuotannon kentän kehityksestä.

⁷ Lagerström, Samu, Mitchell, Ritva. 2005 Klerot 1. Taide- ja kulttuurialojen elinkeinorakenteen muutos ja lähitulevaisuuden osaamistarpeet. Cupore:n julkaisuja 9, Helsinki.

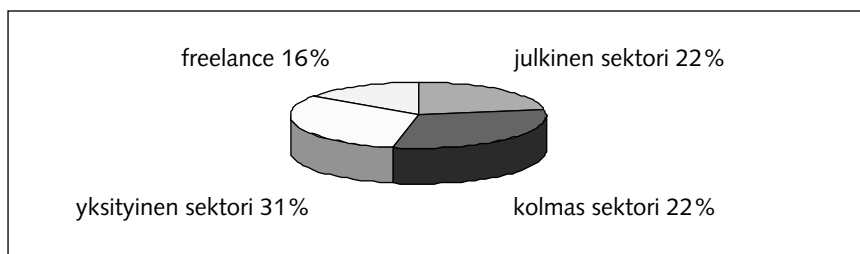
4. Tuottajien perustiedot

Vaikka tämän kartoituksen pääpaino on tapahtumatuotannon kentän seuraavan viiden vuoden aikana tapahtuvien muutosten analysointi, keskityn silti alkuun nykyisen toimikentän kuvailuun keräämäni aineiston pohjalta. Edellisessä luvussa esitellyissä kartoituksissa ammatissa toimivien tuottajien kuvailu on jäänyt melko harvalukuisten haastattelujen varaan, joiden pohjalta on ollut vaikeaa hahmottaa, millainen helsinkiläisten tuottajien muodostama ammattikunta on. Ainoa laajempi aineisto on Aholan & Uksilan (2001) tutkimus, jonka raportoinnissa ei kuitenkaan kerrota perustietoja kyselyyn vastanneista tuottajista.

4.1. Nuorehkojen naisten ammatti

Tapahtumatuottajien ammattikunta on naisvaltainen. Vastanneista 18, eli noin 2/3 oli naisia. Iältään tuottajista 72 % oli alle 40-vuotiaita. Sukupuolijakauma pysyi samana eri-ikäisten tuottajien omissa ikäkohorteissa.

Kuvio 1. Vastajien jakautuminen eri tuotantokentille

Vastanneet jakaantuivat monipuolisesti erilaisiin tapahtumatuotannon ympäristöihin. Julkista sektoria edusti 8 vastaajaa. He edustivat sisällöllisesti varsin erilaisia toimintaympäristöjä, ja kuvailivat pääasialliseksi tuotannonalukseen alueellinen työ ja kaupunkifestivaalit, tanssi, audiovisuaalinen kulttuuri, lastenkulttuuri tai monikulttuurinen työ. He edustivat sekä Helsingin kaupungin kulttuuriasiankeskusta että valtiollisten instituutioiden tapahtumatuottajia. Yhteistä heille oli työn kuvaileminen kohderyhmän kautta ja toimenkuvan määrittely sosiokulttuuristen tavoitteiden kautta.

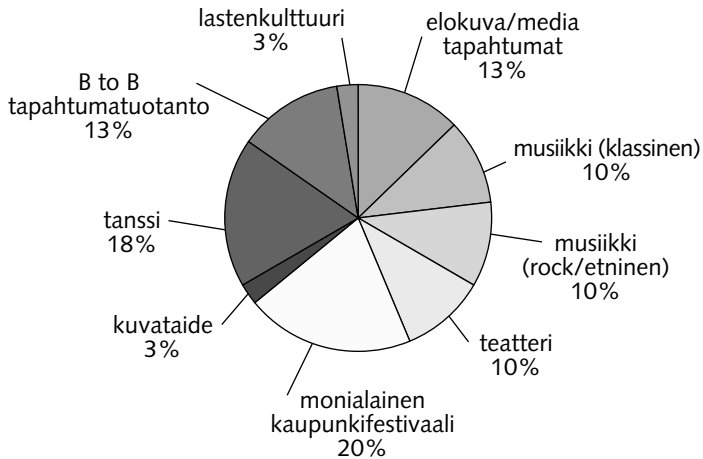
Kolmannella sektorilla toimijat tulivat pääsääntöisesti erilaisista rekisteröidyistä yhdistyksistä, joiden puitteissa toteutettiin tapahtumatuotantoja. Heidän edustamansa alat olivat teatteri, ooppera, populaarimusiikki, jazz-musiikki, uusmedia, monikulttuurisuus ja erilaiset kaupunkifestivaalit. Kolmannen sektorin tuottajat kuvailivat toimintakenttäänsä yleisimmin kulttuurisältöjen kuvailun kautta.

Yritysmuotoisessa ympäristössä toimineet 10 vastaajaa jakaantuivat kahteen ryhmään: niihin, jotka tekevät yritystapahtumatuotantoja ja tapahtumamarkkinointia, ja niihin, jotka toteuttavat yleisötapahtumia liike-toimintapohjaisesti. Jälkimmäiseen ryhmään sijoittui useita tanssitaiteen piirissä työskenteleviä toiminimipohjaisia tuottajia. Joukossa on muutama osakeyhtiö, mutta tyypillisempi toimintaformaatti on toiminimi. Myös uusosuuskuntien puitteissa on tapahtumatuotantoon keskittyneitä tai sitä muun sisältötuotannon ohella tekeviä yrityksiä. Yritysten toiminnan kannalta olennaista on ollut, että Helsingin kaupungin kulttuuri-toimi on voinut vuodesta 2000 alkaen ostaa tuotantopalveluita myös yrityksiltä yleishyödyllisenä 0-budjetoituna kirjanpitona.

Vapaiksi ammatinharjoittajiksi luokittelin freelance-verokortilla toimivat ja muut keikkatyöläiset. Heitä oli vastaajien joukossa 5. Heidän erikoisalu-eensa olivat musiikki, teatteri, elokuva ja monialaiset kaupunkifestivaalit. Kaikkiaan vastaajat edustivat varsin kirjavaa joukkoa erilaisten kulttuurisältöjen ja -yleisöjen parissa toimivia tapahtumatuottajia. Jounela (1999, 175-176) erottelee kulttuurisektorin toimijoita yrittäjiin, ammatinharjoittajiin ja taiteilijoihin, todeten, että kulttuurisektorilla rajanveto on vaikeaa, sillä usein yritys saattaa saada suuren osan rahastaan tukina tai avustuksina ja ostajakin on usein julkinen yhteisö. Toisaalta myös rajausta ammatinharjoittajan ja taiteilijan välillä on vaikea tehdä. Tässä kartoituksessa jaottelun perustana käytettiin tietoa vastaajien taustaorganisaation statuksesta. Tämän pohjalta vastaajat sijoitettiin julkisen-, kolmannen, yrityssektorin tai freelance-tyyppisen työskentelyn toimintaympäristöihin, joskin yksittäinen vastaaja saattaa toimia eri produktioissa päällekkäin, limittäin tai peräkkäin eri toimintaympäristöissä, joka tekee jaosta problemaattisen.

Vastaajat edustivat varsin monipuolisesti eri kulttuurialoja. Tyypillistä oli, että yksittäinen vastaaja nimesi 2–3 kulttuurin sisältöaluetta, joiden tapahtumatuotantoon heidän työnsä kuuluu.

Kuvio 2. Vastaajien edustamat kulttuurialat

Kolme keskenään suurinta tuotannonalaa (kukin ala noin 20 % vastaajista) olivat tanssi, musiikki (yhteenlaskettuna klassinen, etninen ja kevyt) ja monialaisten kaupunkifestivaalien ryhmä. Seuraavan selkeän ryhmän (kukin ala noin 10 % vastauksista) muodostivat elokuva- ja media-alan tapahtumat, teatteri ja yritystapahtumatuotanto. Vastaajien joukossa lastenkulttuurin ja kuvataiteen ympärille rakennettujen tapahtumien edustus jäi kumpainenkin yhden vastaajan varaan.

Kulttuurituottajia kouluttavien ammattikorkeakoulujen avainhenkilöiden mukaan (Halonen 2004, 39–46) keskeistä osaamista tulevaisuuden tuottajilla on epävarmuuden sietokyky, joka johtuu töiden lisääntyvästä pätkäluonteisuudesta ja lisääntyvästä kilpailusta työtilaisuuksien saamiseksi. Tällä hetkellä tapahtumatuotannon kentällä työskentelevien työn muodot olivat varsin moninaisia, mutta yleisimmin toimijat olivat kokopäivätyössä.

Taulukko 1. Tapahtumatuottajien työn täysipäiväisyys eri ikäryhmissä

	20–29 v (%)	30–39 v (%)	40 + (%)	summa (%)
kokopäivätyö	3	40	20	63
osa-aikainen työ	10	0	0	10
osa-aikainen + opiskelee	0	3	3	7
freelancer, kokopäivä	0	3	3	7
freelancer, osa-aika	7	3	0	10
talkootyö	0	0	3	3

Vastanneista kolme ei ilmoittanut ikäänsä. Heistä yksi toimi kokopäiväisenä julkisen sektorin virassa ja kaksi osa-aikaisena freelancerina. Vastanneista yli 60 % toimi kokopäiväisesti virassa, yhteen työnantajaan sitotussa työsuhteessa tai yrittäjänä. Lisäksi 7 % freelanceista toimi kokopäiväisesti ammatissaan. Loppujen 27 prosentin osalta työn tekeminen oli muotoutunut osa-aikaiseksi ja yhden kohdalla talkootyöksi. Osa-aikaisuus oli selvästi yleisempää 20–29-vuotiaiden tuottajien keskuudessa verrattuna iältään vanhempiin tuottajiin. Työn osa-aikaisuus ja epävarmuus vaivaa eniten nuoria, uransa alkuvaiheessa olevia tuottajia. Haapakorven (2000, 7) mukaan ura tuntuu monesta tuottajasta epävarmalta, vaikka taustalla onkin jatkuva ja vakituinen kokopäivätyö. Usein vakituinen työpaikka tarkoittaa käytännössä työllisyyttä vain rahoituksen varmentuessa, jonka ennakoiti on vaikeaa. Samanaikaisesti meneillään on myös laaja julkisen sektorin murros. Tällä hetkellä vakituksessa virassa olevat kunnan kulttuurituottajat tuskin lähdettyään vapauttavat virkaa uudelleen täytettäväksi, vaan ulkoistamisen tuloksena virkarakenteen uskottiin voimakkaasti muuttuvan tulevaisuudessa.

Viimeisen vuoden aikana yli puolella vastanneista oli ollut useampi kuin yksi toimeksiantaja. Pääsääntöisesti toimeksiantajia oli ollut 2–3, mutta muutamien kohdalla toimeksiantajia oli ollut yli 7 vuodessa. Osa-aikaisuuden ohella suuri toimeksiantajien määrä korostui voimakkaimmin juuri nuorten tuottajien kohdalla, jotka rakensivat yleisimmin ammattiuraansa monen eri toimeksiannon kautta. Vaikka toimeksiantajia olikin ollut useita, vain 3 vastannutta oli ollut viimeisen vuoden aikana jonkin aikaa työttömänä. Heillä kaikilla oli takanaan vain yksi työttömyysjakso.

4.2. Korkeasti koulutettuja tuotannollisia ideoitaan toteuttavia humanisteja

Tapahtumatuottajien koulutustaustoista nousi erityisesti esille joko ammattikorkeakoulututkinto tai ylempi yliopistotutkinto. Alan koulutusta anne-

taan ammattikorkeakoulujen kulttuurituottaja-linjojen ohella mm. Sibelius-Akatemian Kuopion ja Helsingin osastojen Arts Management- koulutusohjelmissa, Jyväskylän yliopiston kulttuuripolitiikan koulutusohjelmassa sekä erillisissä Professional Development (PD) -ohjelmissa. Suurimmalla osalla koulutustausta oli jokin muu humanistinen oppiala.

Taulukko 2. Tuottajien prosentuaalinen jakautuminen pohjakoulutuksen ja sukupuolen mukaan

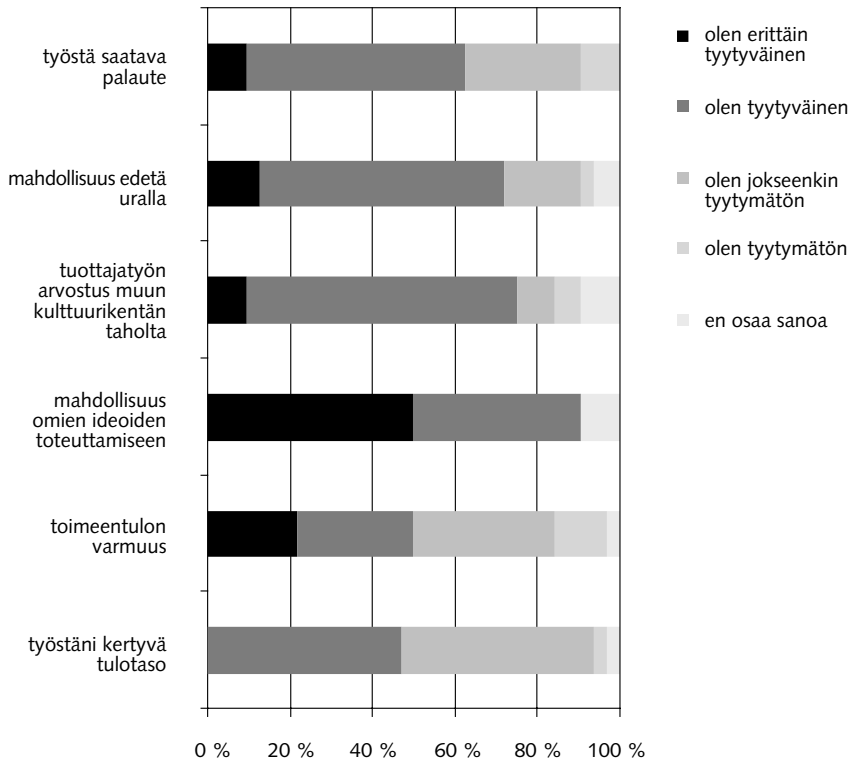
	nainen (%)	mies (%)	summa (%)
peruskoulu/kansakoulu	0	3	3
ylioppilas	3	6	9
2. asteen ammatillinen koulutus	19	3	22
ammattikorkeakoulu	19	9	28
yliopisto	22	16	38

Suurin osa kulttuurituottajista oli suorittanut korkeakoulututkinnon. Yli 1/3 osa oli suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon ja sen lisäksi vielä muutama oli suorittanut alemman korkeakoulututkinnon. Ammattikorkeakoulujen nuoresta iästä huolimatta leimaa-antavan moni oli ehtinyt jo valmistua ammattikorkeakouluista (28 %). Opinnoissa oli painottunut lähinnä humanistiset alat tai liiketoiminnalliset alat. Kaikkiaan 5 vastannutta oli opiskellut markkinointia tai ulkomaankauppaa. Heistä kukaan ei ollut tehnyt oppialueeltaan akateemista tutkintoa, vaan yhtä poikkeusta lukuun ottamatta he olivat merkonomeja. Vastanneista neljän tausta oli matemaattisluonnontieteellinen, johon oli useimmiten liitetty sivuaineina taide- tai muita humanistisia aineita. Naiset olivat keskimäärin korkeammin koulutettuja kuin miehet.

Vastanneista noin kolmannes oli opiskellut kulttuurituottamista. Neljä vastanneista oli tehnyt erillisen PD-ohjelman kulttuurituotannon alueilta ja kaksi oli suorittanut Arts Management -kokonaisuuden. Ammattikorkeakoulujen kulttuurituotannon koulutusohjelmista oli valmistunut noin joka neljäs eli 7 vastannutta, joka on suhteellisen paljon etenkin otettaessa huomioon, että kulttuurituottajia on valmistunut vasta vuodesta 2001 alkaen.

Tuottajien tyytyväisyyttä nykyiseen toimenkuvaansa kartoitettiin väittämien muodossa. Kaikkiaan arvioitujen väittämien valossa tuottajat vaikuttivat yleisimmin tyytyväisiltä tai erittäin tyytyväisiltä työhönsä.

Kuvio 3. Tuottajien tyytyväisyys nykyiseen työhönsä

Tuottajat olivat lähes poikkeuksetta tyytyväisiä mahdollisuuksiinsa toteuttaa omia ideoitaan ja sitä kautta vaikutusmahdollisuuksiinsa työsisältöihinsä. Tämä linkittyi myös yleiseen tyytyväisyyteen oman ammatillisen kehityksen mahdollisuuksiin. Lisäksi työt koettiin erittäin kiinnostavina.

Toimeentulon varmuudella ja työstä kertyvällä tulotasolla oli voimakas korrelaatio keskenään. Työstä kertyvään tulotasoonsa ei yksikään vastanneista ollut erittäin tyytyväinen. Vastaaajista 46 prosenttia oli jokseenkin tyytyväinen tulotasoonsa, ja siis yli puolet oli tyytymättömiä tuloihinsa. Keskimäärin tyytyväisimpiä olivat kokopäiväisesti työskentelevät vanhemmat miehet ja tyytymättömiä nuorehkoit naiset, joista huomattava osuus toimi freelance-pohjalta ja usein osa-aikaisena. Jälkimmäinen ryhmä koki toimeentulonsa jatkuvasti uhatuksi ja koki työnkuvansa epäselkeäksi. Heidän mielestään muiden kulttuurialan toimikentän toimijoiden arvostus tuottajan työtä kohtaan oli heikkoa ja heidän mielestään työstä saatavan palautteen määrä oli heikointa. Tyytyväisyys nykyiseen tulotasoon ei juuri vaihdellut sen mukaan toimiko henkilö julkisen-, kolmannen tai yritys-

sektorin tuottajana. Ainoastaan freelancer-tuottajuuteen liittyi voimakas tyytymättömyys työn varmuuteen ja tulotasoon. Taustalla olevasta virkarakenteesta huolimatta julkisen sektorin tuottajat eivät juuri poikenneet muista tuottajista tulotasoon ja varmuuteen liittyvän työtyytyväisyyden perusteella.

Freelance-tuottajat olivat tulotason ohella muita useammin tyytymättömiä myös työn sisältöihin, omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa ja tehtäviensä kiinnostavuuteen. Kuitenkin vapaassa tekstissä muiden sektorien toimijat korostivat juuri näitä asioita freelancer-tyyppisen työn positiivisena ulottuvuutena. He näkivät usein, että freelancer-tyyppinen työskentely mahdollistaa vapauden valita vain sellaisia työtilaisuuksia, joista tuottaja on henkilökohtaisesti kiinnostunut.

"Henkilökohtaisella tasolla pelkään, että töistä kilpailun kasvaessa joutuu tekemään enemmän keikkoja, joista ei ole niin innostunut. Saattaa jopa joutua ottamaan vastaan vakituisen työpaikan.. Yhteistyö yrity maailman kanssa toivottavasti kasvaa ja luo mahdollisuuksia virikkeelliseen työskentelyyn." freelance-tuottaja, nainen

Työstä saatavan palautteen ja ammatillisen kehittymisen mahdollisuuden välillä oli myös voimakas yhteys. Kaikista positiivisimpana ammatillisen kehityksensä mahdollisuudet näkivät keskimäärin nuoret korkeasti koulutetut naiset. Ammatillisen kehityksen mahdollisuus liittyi palautteen lisäksi vastaajilla usein siihen, että uralla ei nähty kehittymismahdollisuuksia. Vaikeutti siltä, että he näkivät vertikaalisen urakehityksen sijasta kehityksensä kulttuurisällöistä lähtöisin olevana horisontaalisena prosessina.

5. Tuottajan työn keskeisimmät tehtäväkokonaisuudet ja tulevaisuuden osaamistarpeet

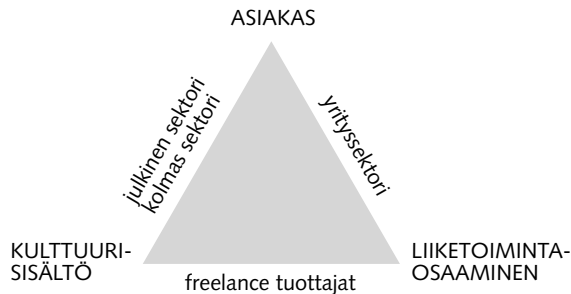
Tuottajat kuvasivat nykyiseksi keskeisimmäksi tehtäväkseen yleisimmin produktion kokonaisvaltaisen prosessihallinnan, ja lankojen käsissä pitämisen. Tämän alle kätkeytyi laaja kirjo erilaisia osaamisalueita esimerkiksi taiteellisen sisällön, taloushallinnon, tuotantologistiikan, tiimityön ja markkinointiviestinnän alueelta. Pyysin tuottajia luettelemaan kolme työnsä keskeisintä tehtäväkokonaisuutta saadakseni yleiskuvan siitä, miten tuottajat itse hahmottavat nykyisen työnsä keskeisimmän sisällön.

Nykyisten tehtävien määrittelyn lisäksi lomakkeen viimeisessä suljettujen kysymysten osiossa lueteltiin joukko mahdollisia tuottajan keskeisiä osaamisalueita tulevaisuudessa ja pyydettiin vastaajia arvioimaan niiden merkityksen lisääntymistä tai vähenemistä. Erilaisia osaamisalueita lueteltiin 25, ja niistä yleisesti ottaen kaikkia pidettiin tulevaisuudessa yhä tärkeämpänä. Ylipäätänsä tuottajan tarvitsema osaaminen arvioitiin huomattavan laajaksi.

"On sanottu, että firman johtajalta vaaditaan noin 40 erilaista osaamisaluetta, kun vastaavasti kulttuurituottajan odotetaan hallitsevan vähintään noin nelinkertainen määrä osaamisalueita vrt. firman johtajaan. Listatessani kaikkia niitä osa-alueita, joita omassa tuottajantyössäni, oman ammattialan sisältötietoineen ja taitoineen jo voi luetella, on osaamisalueita enemmän kuin edellä mainittu noin 160 osaamisaluetta! Opiskelua siis riittää koko elämän mittaiseksi ajaksi, kun monet asiat kehittyvät ja uudistuvat nykyisin yhä kiihtyvällä vauhdilla." kolmannen ja julkisen sektorin tuottaja, nainen

Lähtökohtaisesti tuottajan nykyinen ja tulevaisuuden osaaminen jaettiin kolmeen pääalueeseen sekä kaiken läpäisevään verkosto- ja viestintäosaamiseen. Osaamisalueita olivat taide- ja kulttuurisisältö, asiakkaiden tunteminen ja liiketoimintaan liittyvä monipuolinen osaaminen. Eri toimintaympäristöjen tuottajat painottivat kuitenkin osaamista hieman eri tavoin.

Kuvio 4. Eri toimintaympäristöjen tuottajien osaamisen painottuminen heidän itsensä määrittelemänä

Kaikille ammatissa toimiville tuottajille oli yhteistä verkostojen merkityksen korostaminen⁸. Verkostojen merkitys läpäisi koko osaamiskentän ja niitä pidettiin usein oman toiminnan ytimenä. Keskeisen verkoston määrittelyssä oli kuitenkin eroja. Julkisen ja kolmannen sektorin toimijat painottivat usein verkostoja taiteilijoiden ja muiden sisältötuottajien suuntaan ja toisaalta kansalaisten ja järjestöjen jäsenistön tai viiteryhmien suuntaan. He kuvailivat toimintaansa usein termeillä organisointi ja koordinointi. Yksityisen sektorin kohdalla sen sijaan korostui verkostoituminen toimeksiantajien ja toisaalta alihankkijaverkoston suuntaan. Heidän tehtäviensä määrittelyissä käytettiin useammin verbejä konsultoida, neuvotella ja rakentaa (alihankintasuhteita). Vaikka itse verkostot saattavatkin vaihdella toimintakenttittäin suuresti, pidettiin niitä poikkeuksetta tärkeänä tuottajatyön osana. Myös nuoret tuottajat painottivat verkostojen merkitystä työllistymisen ja uran luomisen tärkeänä osatekijänä.

Verkoston hallinta ja viestintä liitettiin tärkeiksi osaamisalueiksi, jotka linkittyivät kaikkeen muuhun toimintaan. Verkostonhallintaan ja viestintään liittyvää osaamista jaoteltiin vastauksissa vuorovaikutukseen, eri ammattikunnan rajat ylittävään yhteistyökykyyn, kirjalliseen ja suulliseen viestintään sekä vieraiden kielten osaamiseen. Vastajat olivat lähes yksimielisiä viestintään liittyvien valmiuksien merkityksen lisääntymisestä seuraavan viiden vuoden aikana. Suullisen viestinnän merkityksen kasvua pidettiin keskimäärin hieman suurempana kuin kirjallisen viestinnän osaamista. Kuitenkin neljä tuottajaa arvioi kirjallisen viestinnän merkityksen vähenevän tulevan viiden vuoden kuluessa. He olivat muita nuorimpia, mutta muuta yhteistä muista vastaajista erottavaa tekijää ei löytynyt. Vieraiden kielten merkityksen kasvuun uskoivat lähes kaikki tuottajat. Tätä korostettiin vielä kansainvälistymisen mukana tulevilla lisähaasteilla.

⁸ Verkostojen merkitystä tuottajan työssä on analysoitu enemmän yksittäisen helsinkiläisen tuottajan näkökulmasta Moiso & Holma 2000, Helsingin kulttuurikaupunkihankkeeseen liittyen Andersén & Vaihekosi (2001) ja verkkotuotantoihin liittyen Laitinen 2001. Niissä verkostot on nostettu yhdeksi tuottajan keskeisimmäksi pääomaksi ja myös toimintatavaksi.

"Tuottajalta edellytetään jatkuvasti parempaa osaamista ja kykyä toimia yhteiskunnan eri sektorien kanssa. Kansainvälistyminen tuo mukanaan uusia tarpeita." yrityssektorin tuottaja, nainen

Tuottajat pitivät yksimielisesti verkostojen luomiseen ja ylläpitämiseen liittyvän osaamisen jatkuvaa kehittämistä tärkeänä osaamisalueena myös tulevaisuudessa⁹. Verkostot ovat toisaalta suoraan tapahtumatuotantoon liittyviä klustereita ja toisaalta laajempia sidosryhmäverkostoja. Erilliset tuotantotoimistot ovat Korpelaisen (2000, 25) mukaan Suomessa pieniä, eikä niillä ole useinkaan mahdollisuuksia yksinään kovin suuriin tuotantoihin, joka johtaa siihen, että tilaajan vakuuttamiseksi ja oman toiminnan kehittämiseksi yhteistyöverkostojen merkitys on korostunut. Kyselyyn vastanneet tuottajat tukivat tätä näkemystä vastauksiensa perusteella.

5.1. Asiakaskuntaan liittyvä osaaminen

Tuottajasektorien keskeinen ero on asiakaskunta. Julkisen sektorin ja kolmannen sektorin tuottajat painottivat osaamista erittelevissä vastauksissaan yleisimmin kuntalaisten tai yhdistyksen päämäärien mukaisen asiakaskunnan tuntemusta yhdistettynä kulttuurisisällön tuntemukseen. Tämän uskottiin luovan tärkeän osaamisperustan, jonka ennakoitiin säilyvän myös viiden vuoden aikajänteellä.

Etenkin julkisen sektorin toimijoista useat painottivat kansalaisaktiivisuuden herättämistä keskeisenä tulevaisuuden haasteena. Heidän kuvauksessaan painottui yhteiskunnallinen vastuu ja sosiokulttuuristen aspektien korostuminen siten, että tuottaminen miellettiin keinona rakentaa elävää ja hyvinvointi-ideologiaan pohjautuvaa kaupunkikulttuuria.

"Haastavinta on asukkaiden ja taiteilijoiden verkottaminen ja innostaminen kulttuurilliseen toimintaan asuinympäristöissään." julkisen sektorin tuottaja, mies

"Pysytellä ajan virtauksissa mukana ja osata arvottaa kulttuuria. Jaksaa nähdä niiden tarpeet, jotka uhkaavat jäädä osattomiksi ja syrjäytyä eri ryhmissä." julkisen sektorin tuottaja, mies

⁹ Tuottajan verkostoista lisää mm. Moisio & Jyrämä.2001. Helsingin kulttuurikaupunkisäätiön ja tuotantoyhtiöiden välinen yhteistyö. Teoksessa Cantell & Schulman (toim.) Mitä oli kulttuurivuosi? Kirjoituksia Euroopan kulttuurikaupunkivuodesta Helsingissä. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki. 93-104.

Yrityssektorin toimijat sen sijaan korostivat asiakkaan ja liiketoiminnan keskeistä sijaa osaamisessa. Asiakas miellettiin pääsääntöisesti toiseksi yritykseksi, jolle räätälöidään heidän tarvitsemiaan tapahtumapalveluita. Kulttuurisisältöön ei pyritty sinänsä vaikuttamaan, vaan osaamisessa korostettiin pienten yksityiskohtien kautta rakentuvaa kokonaisuuden hallintaa, luotettavuutta ja asiakkaiden toiveiden tarkkaa huomioimista.

Freelance-tuottajat sen sijaan korostivat tietyn tai tiettyjen kulttuurisisältöjen osaamiseen liitettävää vahvaa projektihallinnollista osaamista. He toimivat usein myös samanaikaisesti useiden kulttuurisisältöalueiden parissa ja vastauksissa maininnat asiakkaista jäivät huomattavan paljon vähäisemmiksi kuin muiden sektorien tuottajakollegoilla.

5.2. Kulttuurisisältöön liittyvä osaaminen

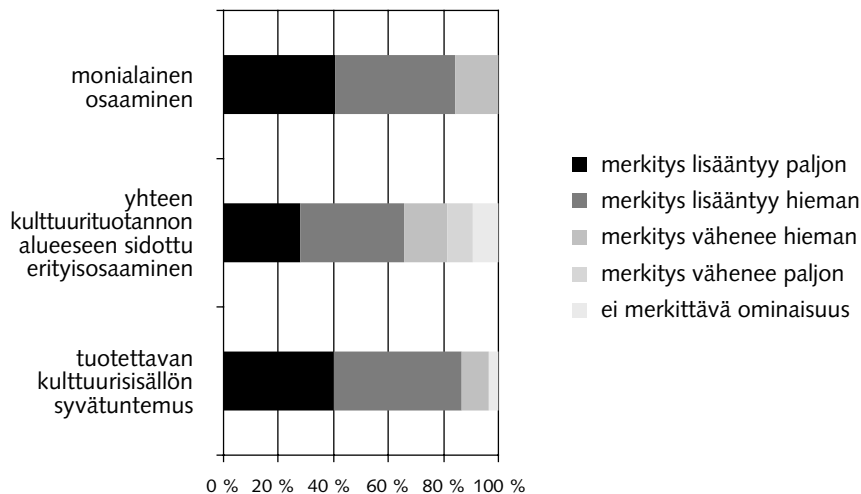
Kulttuuri tai taidesisällön merkitystä tuottajan nykyisessä osaamiskartassa arvioitiin varsin vaihtelevasti. Tuottajista noin kolmannes painotti sisällön osaamisen tärkeyttä. Sisällön merkitystä korostivat etenkin julkisella sektorilla toimivat tuottajat. Muiden sektorien tuottajat korostivat laajempaa paketoitua ja yleiskuvan rakentamista yksittäisten tuotantojen taiteellisen tai kulttuurisen sisällön suunnittelun sijasta. Tähän liitettiin usein ajatus taiteilijan tai taiteilijoiden vastuusta yksityiskohtiin liittyen, ja tuottajan rooli ohjelmakokonaisuuden hallitsijana.

Osa tuottajista hahmotti itsensä selkeästi taiteellisen tai kulttuurisen sisällön tuottajan työparina, jonka tehtäviin ei kuulu sinänsä puuttua itse sisältöön. Toisaalta tuottajan on ymmärrettävä taiteellista luomisprosessia, ja osattava myös asettaa rajoja lähinnä resurssien käytön kautta. Moni vastaaja korosti myös sitä, että alalle tulevan nuoren tuottajan tulisi hallita jonkin kulttuurisisällön alue tuottamistaitojen lisäksi. Koettiin tärkeäksi, että tiedon lisäksi verkostot rakentuvat jonkin tuotantoalueen suuntaan.

"Opiskelussa on tärkeää löytää kanavat, joista saa luotettavaa tietoa, jotta pystyy hahmottamaan kokonaisuudet. Työ on paras opettaja ja tuottajan työtä tehdään pitkälti ihmissuhteilla. ---. Nuorilla tuottajilla pitää olla vähintään yhden kulttuurialan perustuntemus ja sitä on syvennettävä koko ajan." kolmannen sektorin tuottaja, mies

Tulevaisuuden osaamistrendinä tuottajien näkemykset yhteen sisältöalueeseen linkittyvän sisällöllisen erityisosaamisen ja toisaalta monialaisen osaamisen välillä vaihtelivat jonkin verran.

Kuvio 5. Tuottajien näkemyksiä osaamisen muuntumisesta monialaiseksi sekä keskittymisestä yksittäiseen tuotannon alueeseen

Jaoteltuna monialaisen osaamisen ja yhteen kulttuurituotannon alueeseen sidottuun erityisosaamiseen enemmistö tuottajista ennakoivat tulevaisuuden suuntaviivaksi monialaisuuden merkityksen kasvua. Toisaalta kuitenkin tuotettavan kulttuurisisällön syvän tuntemuksen tarpeen uskottiin kasvavan myös nykyisestään. Eniten hajontaa aiheutti yhteen kulttuurituotannon alueeseen sidotun erityisosaamisen merkityksen arviointi. Lähtökohtaisesti tuottajat pitivät todennäköisimpänä suuntana monialaisuutta, joka linkitettiin jatkuvasti monimuotoisemmaksi kehittyvään esitystoimintaan, jossa tuottajan on pystyttävä muuntautumaan kunkin taiteenlajin mukaan.

"Esitystoiminta on monimuotoistunut, yhä enemmän on eri taiteenlajeja yhdistävää esitystoimintaa ja tämä vaatii myös tuottajalta monipuolisempaa osaamista." julkisen sektorin tuottaja, nainen

Asiakaslähtöisyyden korostumisen rinnalla muutama vastaaja korosti tuottajan roolin muuttuneen taiteilijan isä- tai äitihahmosta liiketoiminnan tekijöiksi, jolloin pääpaino tuottajan ajasta kuluu juuri liiketoiminnan pinnassa entisen taiteilijälähtöisyyden sijasta.

Haapakorpi (2002, 12) toteaa, että asiantuntijuus laajenee perinteisesti erikoistumalla. Tämä johtaa tietyn osaamisalueen tai toimikentän pilkkoutumiseen pienemmiksi ja spesifimmiksi osaamisalueiksi. Toiseksi asiantunti-

jatehtävien laajenemistavaksi hän kuvailee perinteisten asiantuntija-alueiden uudet yhteensulautumat. Nämä molemmat asiantuntijuuden laajenemisen tavat on löydettävissä helsinkiläisten tuottajien tulevaisuuden arvioinneista. Osa tuottajista painottaa kulttuurisisältöön tai asiakasryhmään erikoistumista. Erikoistumista tapahtuu myös suhteessa tiettyyn tuotannon osa-alueeseen (esimerkiksi markkinointiviestintä, sponsoriyhteistyö tai juridiikka). Osa puolestaan näkee tulevaisuuden osaamistarpeet erilaisten osaamisalueiden yhteensulautumina, joka näkyy monialaisen osaamisen painottamisena vastauksissa.

Analysoitaessa eri osaamisalueiden välisiä korrelaatioita kuva osaamisen profiileista tarkentuu. Monialainen osaaminen yhdistettiin voimakkaimmin vastauksissa kansainvälisen projektihallinnon osaamisen kanssa. Yhteen alaan sidotun erityisosaamisen kanssa linkittyi sen sijaan voimakkaasti juridiikan tuntemus. Ne, jotka painottivat sisällön syvää tuntemusta, painottivat myös kaikkia rahoitukseen liittyneitä osaamisalueita: rahoituksen hankkimista säätiöiltä, kunnilta, valtiolta sekä Euroopan unionilta. Sen sijaan syvää yksittäisen kulttuurialueen asiantuntemusta korostaneet ennakoivat sponsoroinnin roolin huomattavan paljon vaatimattomammaksi tulevaisuudessa kuin muut tuottajat.

5.3. Liiketaloudellinen osaaminen

Liiketaloudelliseen osaamiseen liittyvät taidot koettiin kauttaaltaan merkitykseltään lisääntyviksi osaamisalueiksi tuottajan työssä¹⁰. Liiketaloudellisen osaamisen yhteydessä tuottajat nostivat erityisesti esille taloushallinnon, projektihallinnon ja -logistiikan sekä markkinointiviestinnän, joiden roolin uskottiin nousevan yhä keskeisemmäksi tuottajan osaamiskartassa tulevan viiden vuoden aikana.

Projektihallinnon kohdalla yleistä projektihallintoa pidettiin hieman tärkeämpänä kuin kansainvälisen projektihallinnon osaamista, jota 9 % tuottajista ei pitänyt merkittävänä osaamisalueena. Kansainvälisen projektihallinnon merkityksen voimakkaimpaan kasvuun uskoneet painottivat myös keskivertaista enemmän taidelaitosten roolia yhteistyökumppaneina sekä uskoivat pääkaupunkiseudun kulttuuritoimintojen yhdistymiseen. Heidän joukossaan korostui myös vahvin usko yrityspohjaisen tapahtumatuotannon kentän kasvuun.

¹⁰ Moisiö & Holma (2000) on jaotellut tuottajan keskeisiä kompetensseja verkosto-osaamisen, liiketoimintaosaamisen, toimialaosaamisen ja persoonallisuustekijöiden muodostamiin luokkiin. Tässä esitetyt kompetenssialueet ovat pääosin jaettavissa samoihin luokkiin, joita tässä esityksessä tarkennetaan.

Projektihallintoon liittyvissä osaamiskuvauksissa oli jonkin verran hajontaa, mutta merkille pantavaa oli, että lähes kaikki pitivät yhtenä keskeisimpänä tehtäväalueena taloushallintoa. Vain muutamat julkisen sektorin ja kolmannen sektorin tuottajat jättivät sen mainitsematta. Taloushallinnon piiriin luokittelin taloushallinto-sanaa käyttäneiden lisäksi tehtäväkuvaukset, joissa painotettiin avustusten hakemista ja toisaalta myös jakopäätösten valmistelua, projektin taloudellista kokonaisvastuuta, monipuolista varainhankintaa sekä budjetoinnin, rahoituksen ja verotuksen kokonaissuunnitteluun liittyviä tehtäviä. Taloushallinnon keskeinen rooli korostuu myös mm. Moisio ja Holman (2000) tutkimuksessa tuottajan roolista.

Tuottajia pyydettiin kuvailemaan myös, millaiset asiat ovat tällä hetkellä haastavimpia nykyisessä tuottajan työssä. Myös näissä vastauksissa rahoituksen hankinta tuli yhtenä keskeisimpänä asiana esille. Sponsorisuhteiden ja rahoittajayhteistyön rakentaminen ja taloushallinto sekä myös huoli oman työpaikan säilyttämisestä olivat monelle vastaajista keskeisiä tämän hetken haasteita. Haastavana koettiin usein työn kausiluonteisuuden pitkittäminen niin, että toimenkuva voisi kasvaa kokopäiväiseksi ja riittävän työllistäväksi.

"Haastavinta on luoda pitkäaikainen ja toimiva festivaaliorganisaatio – Saada yhteistyökumppanit aktiivisiksi toimijoiksi (tehdään työtä ympäri vuoden, ei vain 4–5 kk ennen tapahtumaa)... Löytää merkittäviä taloudellisia yhteistyökumppaneita." freelance tuottaja, nainen

"Töiden ajoittaminen niin, että työtä on aina sopivasti, muttei liikaa. Haastavaa on myös itselle mieleisten keikkojen löytäminen ja rahoituksen hankkiminen omille ideoille." kolmannen sektorin tuottaja, mies

Rahoituksen hankkimisen lisäksi taloushallinnon merkitys korostui voimakkaasti myös tulevien osaamisalueiden joukossa. Etenkin ne, jotka kokivat yhdistyssektorin nousevan tulevaisuudessa yhä tärkeämmäksi tuottajien työllistäjiksi, painottivat muita enemmän taloushallinnon merkityksen kasvua. Yhdistysten ammattimaisemmiksi muuttuminen sekä myös yhteen sisältöalueeseen erikoistuminen linkittyi myös juridisen osaamisen tarpeen kasvun kanssa.

Tulevaisuudessa sponsorisuhteiden rakentamiseen liittyvä osaaminen koettiin yksimielisesti yhä tärkeämmäksi tuottajan osaamisalueeksi, ja sen merkityksen suureen lisääntymiseen uskoi peräti 90 % tuottajista. Myös säätiörahoituksen hakemista pidettiin lähes poikkeuksetta erittäin merkittävänä. Tuottajista 4/5 koki myös julkistahoilta – kunnalta, valtiolta ja Euroopan unionilta haettavan rahoitusosaamisen merkityksen lisääntymiseen. Kuitenkin sponsorirahoituksen hakemiseen liittyvän osaamisen tarvetta pidettiin selvästi merkittävämpänä seuraavan viiden vuoden aikana kuin julkisen rahoituksen hakemiseen liittyvää osaamista.

Euroopan unionin rahanhakuosaamisen tärkeys korreloi myös muiden rahoituslähteiden merkittäväksi kokemiseen. Lisäksi mielenkiintoinen yhteys löytyi Euroopan unionin rahoituksen hakemiseen liittyvän osaamisen voimakkaan kasvun sekä tuotettavan taidealueen sisällön tuntemuksen merkityksen korostumisessa. Taidesisältöjen tuntemusta korostettiin myös säätiöihin suuntautuvan rahan hakemisen osaamisperustana. Tästä päätellen säätiö- ja EU-rahoituksen hakemiseen liitettiin voimakkaasti käsitys siitä, että hakijan tulee olla myös jonkin taiteen sisällön tuntija.

Toisena projektihallintoon liittyvänä tehtäväkokonaisuutena tuotiin esille markkinointi sekä sisäinen ja ulkoinen viestintä. Tosin tässä julkissektorin sanavalinnat olivat varsin erilaisia kuin yksityissektorin. Julkisen sektorin toimijat puhuivat tehtäväkokonaisuudesta useimmiten tiedottamisena, vaikka useat laittoivat perään sulkeissa myös sanan markkinointi. Yrityssektorin ja freelance-toimijat sen sijaan korostivat juuri markkinointia ja kokonaisvaltaista markkinointiviestintää.

Sekä markkinointi että tiedottaminen tulevat tuottajien vastausten perusteella seuraavan viiden vuoden aikana lisäämään merkitystään tuottajan osaamisalueina. Näistä markkinointiin liittyvää osaamista pidettiin hieman tärkeämpänä kuin tiedottamisosaamista. Kuitenkin markkinoinnin merkityksen suurinta kasvua ennakoineet uskoivat lähes poikkeuksetta myös voimakkaimmin tiedotusosaamisen tarpeen voimakkaaseen kasvuun. Etenkin yrityskentällä toimivat vastaajat erottelivat avoimissa tekstiosioissa markkinointiin liittyvää osaamista pidemmälle hahmottaessaan tapahtumatuotannon yhä paremmin tiedostetuksi markkinointiviestinnän keinoksi.

"Toimiala kehittyy koko ajan huimaa vauhtia eli pian tapahtumamarkkinointi oikeasti tunnustetaan oleelliseksi ja toimivaksi markkinointiviestinnän mediavaihtoehdoksi!" yrityssektorin tuottaja, nainen

Median rooli nousi esille useissa eri vastauksissa, samoin kuin entistä huolellisempi asiakassuhteiden hoitaminen.

"Kilpailu alalla kiristyy. Vain parhaat menestyvät. Tuotteistaminen ja asiakaslähtöisyys helposti lähestyttäviksi kokonaisuuksiksi korostuvat. Lisäksi kommunikointi median kanssa tulee kasvamaan jatkuvasti. Tiedon läpisaaminen vaikeutuu valtavassa informaatiotulvassa."
kolmannen sektorin tuottaja, mies

Kolmantena projektihallinnon alueena korostettiin aikataulujen hallintaa ja ylipäättänsä kokonaisuuden kasassa pitämistä. Tämän osa-alueina korostettiin kokonaisvaltaista tuotantologistiikan hallintaa, johon liittyi prosessin yleinen hallinta sekä alihankinta- ja yhteistyöverkostojen kautta toteutuvan monipuolisen kokonaislogiikan hallinta. Satunnaisina viittauksina tehtävänkuviin liittyi myös tutkimusta ja analyysiä sekä mm. tilojen vuokrauksen koordinoimista.

Teknologian monipuoliseen hyödyntämiseen liittyvää osaamista pidettiin myös merkitykseltään lisääntyvänä. Toisaalta kysyttäessä, millaisia osaamisalueita on poistumassa, lähes ainoa alue, joka tuli esille, oli teknologiaan liittyvä alaspesifi tuotantotekniikka. Ekologisten kysymysten merkityksen voimakkaaseen kasvuun uskoivat muita vakaammin nuoret freelance-sektorin tuottajat.

Koko otoksesta vain 2 tuottajaa arvioi edellä mainituista osaamisalueista yhden alueen erityisosaamistarpeen vähenevän. Molemmat arvioivat juridisen osaamisen vähentyvän. Toinen heistä oli perustellut valintaansa toteamalla, että juridisen osaamisen tarve muuttuu koko ajan spesifimmäksi ja se tulevaisuudessa ostetaan yhä useammin alihankintana alan erityisosaajilta.

Neljäntenä alueena kysyin vastaajien mielipidettä johtamistaitoihin ja projektihallintoon liittyvän osaamisen merkityksen lisääntymisestä¹¹. Kuten muissakin tulevaisuuden osaamisalueita kartoittaneissa kysymyksissä hajonta vastaajien kesken jäi varsin vähäiseksi. Johtamistaitojen ja tiimityöskentelyn välillä korostettiin hieman enemmän tiimityötaitojen hallintaa. Johtamistaitojen merkityksen vähenemiseen uskoi 13 % vastanneista. Johtamistaitojen korostaminen korreloi suullisen ilmaisun kanssa. Sen sijaan tiimityötaitojen korostaminen linkittyi sekä suullisen- että kirjallisen viestinnän taitojen korostamiseen.

¹¹ Tuottajan roolista asiantuntijaohittajana lisää Riku Oksman. 2002. Intohimoa ja ammattitaitoa: puheenvuoroja tuottajan työstä. Helsingin kaupparkeakoulun julkaisuja B-42, Helsinki.

Myös tuottajan persoonaan asetettiin osaamispaineita, jotka liittyivät etenkin joustavuuteen ja innovatiivisuuteen. Joustavuus ja jatkuva innovatiivisuus kykyä löytää jatkuvasti uusia asioita koettiin yhä merkittävämäksi osaksi omaa työtä samoin kuin johtamistaidot ja tiimityöskentelytaidotkin. Joustavuuteen linkittyi suurimmalla osalla vastaajista myös vuorovaikutusverkostojen suuri painotus sekä kyky löytää uusia asioita. Kyky löytää jatkuvasti uusia asioita linkittyi joustavuuden lisäksi voimakkaasti oman työkentän arviointiin. Uusien asioiden ja ilmiöiden löytäminen oli monen tuottajan mielestä nykyisten tehtävien kiinnostavin osa.

5.4. Omat opiskeluintressit

Vaikka tulevaisuudessa arvioitiin tarvittavan nykyistä enemmän taitoja lähes kaikilla esitetyillä osaamisalueilla, tämä ei välttämättä konkretisoitunut suunnitelmina opiskella lisää. Kysyttäessä ”Millaisia aihealueita haluaisit itse opiskella?” vastaajat kuvailivat usein varsin monisanaisesti ajatuksiaan. Vastauksista erottautui selkeästi 5 keskeistä osa-aluetta: uusi tekniikka, rahoitus, kielet, taidesisällöt ja projektihallinto.

Uuden tekniikan osalta vastaajat painottivat etenkin hypermedian ja vuorovaikutteisen median sekä ylipäättänsä digitaalisen käyttöympäristön hyödyntämiseen liittyvää koulutusta. Tekniikkaan liittyvän tiedon tärkeyttä korostaneet toimivat useimmiten (uus)median parissa. Rahoitusta korostettiin myös useissa vastauksissa. Tähän liitettiin taloushallinto ja sen alueelta etenkin kansainvälisten tuotantojen erityiskysymykset taloushallinnon näkökulmasta. Lisäksi korostettiin sponsorointiin liittyvän osaamisen kehittämistä. Useissa vastauksissa toivottiin Euroopan unionin eri rahoitusmuotoihin liittyvää koulutusta, jonka merkitystä pidettiin tulevaisuudessa yhä keskeisempänä. EU-rahoituksen koulutusta kaipasivat eniten julkisen sektorin vastaajat, jotka määrittelivät toimintakenttäänsä kohderyhmän mukaan mm. monikulttuurisuutta tai kuntalaisaktivismia tukevaksi tapahtumatuotannoksi.

”Tarvittaisiin osallistavia työ- ja suunnittelutapoja, verkosto- ja sateenvarjotuotantoja sekä muitakin tuotantotapoja, joita kutsumme ’köyhälistötuotannoiksi’.” julkisen sektorin tuottaja, mies

Osallistavat työtavat koettiin myös rahoituksen korvaavaksi toiminnaksi, jossa vapaaehtoistyöhön nojaten pystytään toteuttamaan alueellista kulttuurityötä etenkin julkisen sektorin toimialueena.

Myös taidesisältöjen koulutusta toivottiin jonkin verran. Keskeisenä toiveena nostettiin esille myös erilaisia projektihallintaan ja vuorovaikutustaitoihin liittyviä koulutustarpeita, kuten esiintymistaito, tiimityötaidot ja johtajuus. Myös projektihallinnan taidoissa nostettiin esille kansainvälisen projektihallinnan lisähaasteet, joita varten toivottiin koulutusta. Yksittäisinä toiveina nostettiin esille ekologiset näkökulmat tuotantoon, juridisen tietotason parantaminen sekä monikulttuurisuuteen liittyvät koulutustoiveet.

Kouluttautumisen suurimmaksi esteeksi koettiin ajan puute, ja esille tuotiin myös, että tapahtumatuotannon ammattilaisille ei ole tarjolla riittävästi räätälöityä täydennyskoulutusta, jossa voitaisiin antaa käyttökelpoisia apuvälineitä halutuissa oppimisalueissa. Myös tuottajan ammatin traditio, jossa painottuu tekemällä oppiminen, nostettiin voimakkaasti esille. Toisaalta etenkin nuoremmat vastaajat näkivät koulutuksen useammin mahdollisena vaihtoehtona ammatillisen tieto- ja taitoperustan saavuttamiseksi.

6. Tuottajien näkemyksiä toimialansa tulevaisuudesta

Tutkimuksen edellisessä vaiheessa kartoitettiin haastattelujen (7 kpl) avulla kulttuurituottajia kouluttavien ammattikorkeakoulujen avainhenkilöiden näkemyksiä tuottajakentän muutoksista seuraavan viiden vuoden aikana. Näiden haastattelujen pohjalta laadittiin tulevaisuuden kehitystrendejä kuvaavia väittämiä, joita ammatissa toimivia tuottajia pyydettiin arvioimaan tämän kartoituksen tausta-aineistona olevalla internet-kyselylomakkeella.

Tuottajat olivat lähes yksimielisiä siitä, että asiakaskunta muuttuu yhä monikulttuurisemmaksi ja heidän vaatimustasonsa tulee kasvamaan. Hienoista epävarmuutta koettiin asiakaskunnan pirstoutumisesta yhä pienempiin segmentteihin, jonka tapahtumiseen uskoi noin 2/3:aa tuottajista. He uskoivat myös, että asiakkaiden mahdollisuus vaikuttaa tapahtumien sisältöön tulee lisääntymään seuraavan viiden vuoden aikana. Asiakkaan vaikutusmahdollisuuksien kasvun suurenevaan merkitykseen uskoneet olivat useimmin vastaajajoukon nuoremasta päästä ja taustaltaan ammattikorkeakoulun tuottajalinjan käyneitä. Tapahtumien elämyksellisyyden lisääntymistä painotti noin 2/3:aa vastanneista.

Kaikkiaan vastanneet olivat melko selkeästi jotain mieltä annetuista väittämistä, joilla tiedusteltiin mm. heidän näkökulmiaan viihteen ja taiteen roolien kasvuun, asiakaskunnan muutokseen sekä muiden toimialojen kanssa kehittyvän yhteistyön suuntaviivoihin, joita käsitellään seuraavassa tarkemmin. En osaa sanoa -vaihtoehtoa käytettiin erittäin harvoin.

6.1. Taiteen, viihteen ja pirstoutuvan asiakaskunnan ristiaallokossa toimiminen

Kulttuurituotannon kentällä yksi ammattilaisen keskeisistä jännitteistä on tasapainoilu taiteen ja viihteen välimaastossa. Viihteeseen liitetään usein taloudellisen menestyspotentiaalin kasvu suoraan tuotannon tuloina ja myös potentiaalisten sponsorien kannalta houkuttelevampana tuotantona. Samalla viihteen liitetään usein suuremman yleisömäärän tavoittaminen. Kuitenkin useat alan ammattilaiset kokevat toimivansa ensisijaisesti kulttuuriammatissa, päämääränään rikastuttaa ja kehittää kaupunkikulttuuria taidesisältöjen avulla. Tämä luo kentälle oman kiintoisan jännitteen.

Tuottajista yli puolet piti todennäköisenä viihteen roolin kasvua tapahtumatuotannoissaan. Taiteen roolin kasvuun uskoi noin kolmannes. Viihteen roolin kasvua kuvattiin useimmin valitsemalla vaihtoehto "kyllä tapahtuu", kun sen sijaan taiteen roolin kasvuun suhtauduttiin empiväisemmin valitsemalla vaihtoehto "todennäköisesti tapahtuu". Taidesisällön ennakointi oli kyseisen kysymysosion selvästi vaikeimmin arvioitava kohta. Peräti 30 % vastaajista vastasi "en osaa sanoa".

Taulukko 3. Taiteen ja viihteen roolin painottuminen eri tuotannon sektorien toimijoiden arvioimana ("kyllä tapahtuu" ja "tapahtuu todennäköisesti" -vastausten prosentuaaliset osuudet)

	Taiteen rooli tulee yhä keskeisemmäksi tuotannoissani (%)	Viihteen rooli tulee yhä keskeisemmäksi tuotannoissani (%)
julkinen sektori	57	29
kolmas sektori	20	80
yksityinen sektori	30	50
freelance-tuottajat	50	25

Taiteen roolin kasvuun uskoivat vakaimmin julkisen sektorin ja freelance-tyyppiset toimijat. Freelance-toimijat kokivat samalla suurinta huolta tulevaisuudestaan, ja he toivat vapaissa tekstiosissa esille toistuvasti uhkan julkisen sektorin muuntumista yhä kaupallisemmaksi. Taiteen sisällön merkityksen kasvuun uskoivat eniten akateemisen loppututkinnon suorittaneet vastaajat, jotka myös painottivat asiakkaan lisääntyvää mahdollisuutta vaikuttaa tapahtumien sisältöihin. Monet vastaajat erottelivat avointen kysymysten kohdalla taiteen ja viihteen välistä jännitettä, joka liittyi usein taloudellisiin arvoihin. Niissä myös korostettiin tuottajien aatteellista vastuuta taiteen esille tuojina ja edistäjinä.

"Työtä tekemällä rutinoituu ja osaa ottaa asiat asioina. Taiteen sisällön merkitys kasvaa tahollaan. Samalla se pysyy epäkaupallisena köyhien idealistien hommana. Viihteellinen taide korjaa kassan tyhjäksi. Valitettavasti. Ellei tuottajaryhmittymät löydä oikeita kanavia ja ota asian eteenpäin viemistä vastuulleen. Näissä ryhmittymissä tulee olla sekä taiteellisen että viihteellisen kulttuurin tuottajia."
freelance-tuottaja, nainen

Viihteen roolin kasvua pitivät kaikista todennäköisimpänä nuoret kolmannen sektorin toimijat. Noin puolet yksityissektorin toimijoista piti viihteen roolin kasvua todennäköisenä kehityssuuntana. Freelance-sektorin vastanneissa oli huomattava määrä "en osaa sanoa" -vaihtoehdon valintoja. Viihteen roolin kasvua piti todennäköisenä myös osa julkisen sektorin tuottajista, jotka kuitenkin muuten painottivat taidetta tuottamansa sisällön keskeisenä elementtinä.

Toisaalta taide- ja viihdesisältöjä ei välttämättä pidetty toisensa pois-sulkevana, ja useat vastaajat uskoivat sekä viihteen että taiteen merkityksen kasvuun tuotannoissaan. Usein viihteellisyys nähtiin osana asiakaspalvelua. Todettiin myös, että tuottaja pyrki lisäämään taiteen roolia tuotannoissa. Kuitenkin etenkin yritys kentällä toimivat korostivat, että viime kädessä asiakas päättää mitä haluaa.

"Näistä väittämistä moni on jo keskeisesti läsnä työssäni – työskentelen vain tietyn tyyppisten tapahtumien parissa, joissa taide ja viihde tasapainottelevat keskenään." freelance-tuottaja, nainen

Etenkin julkisen sektorin vastaajien joukossa nähtiin paljon uhkakuvia, jossa viihde valtaa toiminta-alueita taiteelta. Viihteestä kirjoitettiin pääsääntöisesti negatiiviseen sävyyn.

Samalla koettiin, että kulttuurin ja taiteen arvostus on uhattu ihmisten ajattelumaailmassa. Eräs tuottaja kuvasi kulttuurikentän tilannetta seuraavasti:

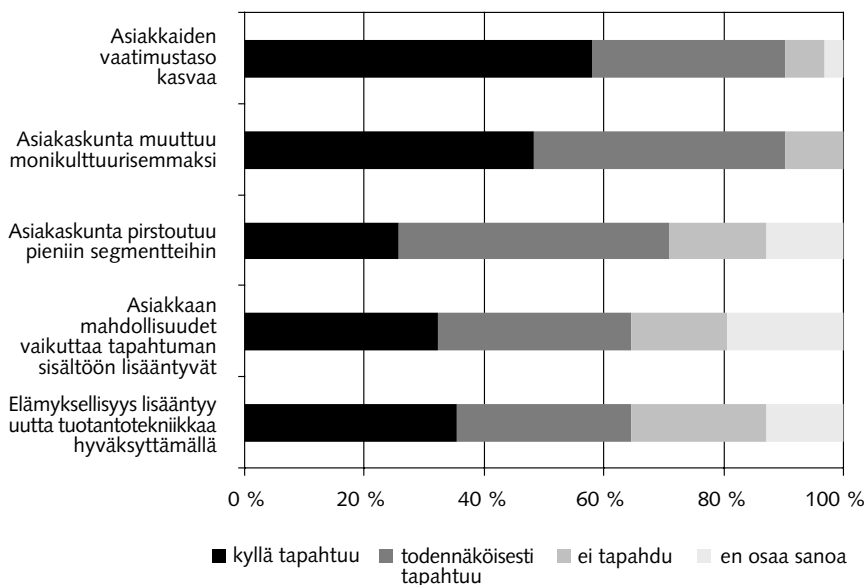
"Ideologinen yksityistäminen etenee ja kulttuuri nähdään viihdeteollisuutena, ja kunnallinen kulttuuritoiminta halutaan avata muun palvelukaupan osana osaksi kauppapolitiikkaa. Kansalliset tukimuodot ovat vaarassa, samoin kuin epäkaupallisimpien taiteenalojen tuet, jne. Olen huolissani siitä, että kunnallisen kulttuuritoimen alasajo merkitsee tuotannon viihteellistymistä, ja monien jäämistä katvealuille ns. epäkaupallisina tuotantoina, joista kaupalliset tuottajat eivät kiinnostu." julkisen sektorin tuottaja, mies

Tuottajien näkemyksiä asiakaskunnan muutoksista kartoitettiin niin ikään tutkimuksen edellisen vaiheen pohjalta laadittujen väittämien avulla.

Helsingiläiset tapahtumatuottajat uskoivat asiakaskuntansa muuttuvan tulevaisuudessa yhä vaativammaksi ja monikulttuurisemmaksi. Samalla se jakaantuu nykyistä pienempiin asiakasryhmiin, jotka kaikki edellyttävät yhä selkeämmin räätälöityjä tapahtumapalveluita. Etenkin nuoret vastaajat pitivät todennäköisenä, että asiakkaiden mahdollisuudet vaikuttaa tapahtuman sisältöön tulevat lisääntymään ja elämyksellisyyttä tullaan rakentamaan yhä enemmän uutta tuotantotekniikkaa hyväksikäyttäen. Toisaalta esimerkiksi julkisen sektorin toimijat eivät uskoneet juuri ollenkaan tuotantotekniikan lisääntyvään käyttöön elämyksellisyyden lisäämiseksi.

Yhtenä tulevaisuuden mahdollisena kehityssuuntauksena pyydettiin tuottajia arvioimaan, tulevatko he keskittymään yhä enemmän yhden sisältöalueen tuottamiseen. Noin 60 % uskoi tuottajien keskittävän tulevaisuudessa yhä enemmän vain yhteen tuotettavaan sisältöalueeseen. Eniten erikoistumista painottivat taidesisältöjen merkitystä korostaneet vastaajat, jotka korostivat työnsä tekemisen motiiveissa mahdollisuutta vaikuttaa työnsä sisältöön ja toteuttaa omia ideoitaan.

Kuvio 6. Asiakaskunnan muutoksia lähitulevaisuudessa

"Oman kokemuksen mukaan on helpompi keskittyä yhteen genreen kerralla, ei esim. olla tuottamassa elokuvaa ja miettiä samalla jonkin oopperan tuotantoa. Viihteen ja taiteen osuus täytyy osata yhdistää, koska täytyy aina muistaa, että tuotantoja tehdään yleisölle, ei itselle." kolmannen sektorin tuottaja, mies

Toisaalta osa vastaajista painotti sen sijaan voimakkaasti moniin erilaisiin tuotantosisältöihin liittyvän osaamisen jatkuvaa tarvetta ja uskoivat tuottajan ammatin kehittyvän sitä kautta yhä monialaisemmaksi. Etenkin yksityisen ja freelance-sektorin vastauksissa painottui moniin tuotantosisältöihin liittyvän osaamisen tarpeen jatkuva kasvu.

Erikoistumisen vaade liitettiin usein ammattikunnan yleisen ammattitason kehitykseen. Yksittäisen ammattilaisen erikoistumisen rinnalla kuitenkin nähtiin prosessi, jossa yksittäisten tapahtumien sisälle rakentuu yhä monimuotoisempia kulttuurisisältöjä, joista jokainen vaativat omanlaista osaamistaan.

"Tuottajan työn ammattimaistuminen väistämättä pistää erikoistumaan. Monialaisuus kuitenkin lisääntyy tapahtumissa, joten tapahtumat tulevat tarvitsemaan erilaisia tuottajia. --- Tapahtumien uhka on samankaltaistuminen. Se hankaloittaa asiakkaiden valintoja, jolloin mielikuvilla on suuri vaikutus pirstoutuvaan asiakaskenttään. Erikoiset ja ainutlaatuiset tapahtumat saavat uutta elinvoimaa." kolmannen sektorin tuottaja, mies

Sisältöjen monipuolistuminen koettiin osaksi alan kasvua ja etenkin uusien toimialojen kanssa rajapinnoille syntyville tuotannoille kaivattiin ennakkoluulottomia uusia tekijöitä. Samalla tuottajien verkostossa uskottiin tapahtuvan muutoksia seuraavan viiden vuoden aikana. Tuottajilta kysyttiin yhteistyön lisääntymisen todennäköisyyttä matkailu, sosiaali- ja terveys sekä IT-sektorin¹² kanssa.

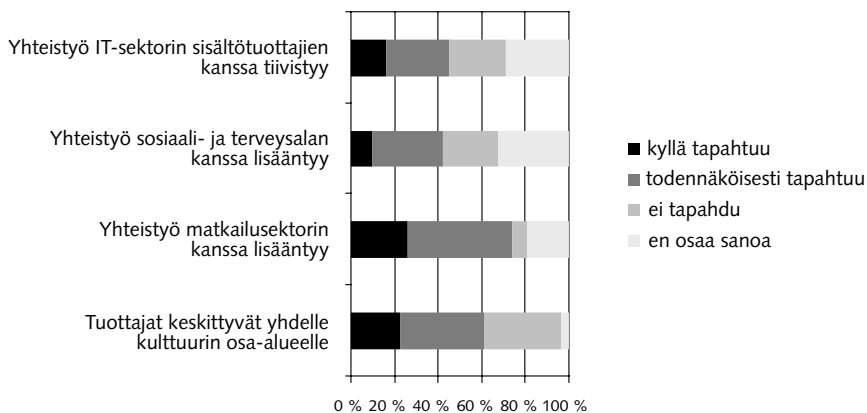
Näistä matkailusektorin toimijoita pidettiin selkeästi nopeimmin vahvistuvana tulevaisuuden yhteistyökumppanina. Sen sijaan suurinta epävarmuutta herätti vastaajissa sosiaali- ja terveysalan sekä IT-sektorin kanssa tehtävä yhteistyö, jonka positiiviseen kehitykseen uskoi alle 40 % vastan-neista. Yhteistyö muiden sektorin kanssa nähtiin osittain seurauksena alan koulutuksen kasvusta.

"Koulutettujen tuottajien ylitarjonnan tilanteessa yhteistyö vähän joka alan kanssa tulee varmaankin lisääntymään, jotta ihmisille löytyy tilaa ja töitä." freelance-tuottaja, nainen

Voimakkaimmin yhteistyön lisääntymistä painottivat julkisen ja kolmannen sektorin toimijat. Myös freelance-tuottajien joukosta useat kokivat oman työllistymisensä kannalta tärkeäksi ennakkoluulottoman yhteistyön eri toimialojen kanssa.

¹² Kulttuuritapahtumien verkkotuotannoista tuottajan näkökulmasta on julkaisu kiinnostava Jukka Laitisen tutkimus vuodelta 2001 "Verkkotuotantojen liiketoimintamallit. Tuottajan näkökulma". LTT-Tutkimus, Helsinki.

Kuvio 7. Tuottajien yhteistyönäkymät IT-sektorin, sosiaali- ja terveysalan ja matkailusektorin kanssa

6.2. Julkisen sektorin muuntuva rooli

Julkisen sektorin kehitysnäkyminä tuottajia pyydettiin arvioimaan mm. kunnan itse järjestämän, ulkopuolelta ostopalveluna tilatun ja apurahojen muodossa tuetun tapahtumatuotannon volyymin muutoksia, kunnan roolia tapahtumatuotannon kentällä sekä Euroopan unionin rahoittajaroolin merkitystä tulevaisuudessa.

Kaikkiaan kuntasektoriin liittyvissä väittämissä oli enemmän epävarmuutta kuin kolmanteen sektoriin ja yksityissektoriin liittyneissä väittämissä. Kuntasektorin vastaajat kritisoivat lähes poikkeuksetta 90-luvulla voimistunutta kehityssuuntaa, jossa liiketoiminnallinen tulosohjaus nousee keskeiseen asemaan ja palveluita ostetaan yhä enemmän ulkopuolisilta tahoilta oman tuotannon sijasta¹³. Tämän vastapainoksi perään kuulutettiin kuntalaisten hyvinvointia tukevaa toimintaa, jossa kunnallinen demokratia nähtiin ytimenä.

¹³ Suuntausta on kutsuttu New Public Managementiksi (NPM), johon liittyvistä hallintomalleista ja ajattelusta lisää tietoa mm. Raija Julkusen (2002) kirjassa *Suunnanmuutos. 1990-luvun sosiaalipoliittinen reformi Suomessa*. Vastapaino, Tampere.

"Näyttää siltä, että kaupunkikonserniajatus on lisääntymässä kunnan sisällä. Kaupunkia aletaan johtaa kuin liikelaitosta. Tulos ja näkyminen on tärkeämpää kuin sisältö, asukkaiden viihtyvyys ja turvallisuus. Kunnan virkamiesjohdolle näyttää olevan tärkeämpää toimia bisnesmaailmassa kuin ajatella kuntalaisten hyvinvointia silloin, kun nämä asiat joutuvat vastatusten. Kehitys on tuhoisaa kunnalliselle demokratialle. Kunnan demokraattisesti valvottuja toimintoja myydään liikemaailmalle ja yrityksille, sille joka tekee halvimmalla. Tulos on sen mukainen." julkisen sektorin tuottaja, mies

Kunnan ohella nostettiin esille myös valtion muuntuva rooli, joka vaikuttaa suoraan myös kuntien kulttuuritoimeen.

"Valtionosuudet kunnille vähenee, kunnat säästävät, eivätkä palkkaa suoraan työntekijöitä itselle. Kunnat katsovat, että heille tulee halvemmaksi ulkoistaa kulttuuripalvelujen tuottaminen. ---Kunnat tahtovat erottua ja toivovat näkyvyyttä, jolloin kulttuuritapahtumien arvo kunnissa kasvaa edelleen. Yksittäisten produktioiden avustussummat pienevät, koska suurempia kokonaisuuksia tuetaan isommilla summilla, eikä kokonaispotti kuitenkaan kasva." freelance-tuottaja, nainen

Noin puolet tuottajista uskoi Helsingin yhdistävän kulttuuritoimintojaan muun pääkaupunkiseudun kanssa seuraavan viiden vuoden aikana. Kaikkiaan vastaajat näkivät selvästi kunnan roolin pienenevän tapahtumatuotannon kentällä. Ainoastaan taidelaitosten roolissa nähtiin vahvistumista.

Vastaajat olivat melko yksimielisiä siitä, että taidelaitosten rooli yhteistyökumppanina tulee kasvamaan seuraavan viiden vuoden aikana. Pääkaupunkiseudun kulttuuritoimintojen yhdistäminen yhdistettiin tuottajien näkemyksissä kunnan palveluostajaroolin vahvistumiseen, tiivistyvään laitosten väliseen yhteistyöhön sekä ulkoistettujen palveluiden tarjoajien määrän rajoittumiseen muutamaksi tuottajaksi tai vähitellen kehittyväksi tuotantotaloksi.

Etenkin yksityisen- ja freelance-sektorin tuottajat arvioivat kunnan tulevaksi haasteiksi seuraavalle 5-vuotiskaudelle yhä voimistuvaa kilpailua yksityisen sektorin kanssa. Samalla koettiin, että useat yhdistykset toimivat yhä kaupallisemmin ja myös niiden toiminnan kannalta kunta toisinaan vääristää kilpailutilannetta.

Kunnan rooliksi oli kysymyksen asettelussa kaavailtu omaa tuotantoon vahvistavan, apurahoin muiden tuotantoja tukevan ja kulttuuripalveluiden ostajan rooleja. Näistä todennäköisimpänä kehitystrendinä painotettiin kunnan oman tapahtumatuotannon vähenemistä, joka linkittyi myös

siihen, että vain noin viidennes vastanneista uskoi kunnan rekrytoivan seuraavan viiden vuoden aikana lisää tuottajia. Kunnan lisärekrytointeihin uskovat olivat pääsääntöisesti freelance-puolen tai yrityssektorin tuottajia. Sen sijaan julkista sektoria edustaneet pitivät uusien tuottajien palkkaamista kaikista epätodennäköisimpänä tulevaisuusskenaariona.

Suuriin tuotantoihin panostamisen uskottiin heikentävän etenkin uusien pienten tapahtumien syntymistä, joiden rahoitus pohjaksi nähtiin lähinnä vain yksityinen sektori. Suuret tuotannot leimattiin usein trendikkäiksi ja kaupallisiksi.

"Keskittyminen vähentää pieniä tuotantoja ja heikentää uusien pienten tapahtumien syntymistä, ellei rahoitus niihin löydy yksityiseltä sektorilta. Yksittäiset suuret produktiot saavat todennäköisesti yhtä paljon tukea kunnalta kuin ennenkin." kolmannen sektorin tuottaja, mies

Toisaalta koettiin myös, että pieniä tapahtumia on liikaa. Tästä syystä koettiin tärkeäksi, että niiden lukumäärää voitaisiin karsia, ja samalla tarjota todellista tukea suuremmille tapahtumille. Toisaalta juuri produktioavustusten pieneneminen linkittyi vastauksissa voimakkaasti tuottajan työn arvostuksen kanssa, jonka uskottiin heikkenevän nykyisestäään avustusten pienenemisen myötä.

Taulukko 4. EU:n, valtion ja kunnan rahoitusroolin muuntuminen eri sektorien tuottajien näkökulmasta (todennäköisenä tapahtumasuuntana pitävien vastaajien prosenttiosuus)

	EU:n rahoitusohjelmat tulevat keskeisiksi tapahtumatuotannon mahdollistajiksi (%)	Yksittäisten produktioavustuksien summat pienenevät (%)	Produktioavustusten saajien lukumäärä lisääntyy (%)	Syntyy pieni joukko tuottajia, joiden pääasiallinen asiakas on kunta (%)
julkinen sektori	29	57	29	71
kolmas sektori	50	70	20	40
yksityinen sektori	67	67	56	67
freelance kenttä	60	80	40	60

Kaikista pessimistisimmin EU:n rahoitusmahdollisuuksiin uskoivat julkisen sektorin toimijat ja positiivisimmin yrityssektorin toimijat. Julkisen sektorin toimijat uskoivat yksittäisten produktioavustusten summien pysyvän nykyisellään tai kasvavan selvästi muita useammin.

Puolet vastanneista uskoi kunnan kulttuuripalveluiden ostajaroolin kasvuun ja samanaikaisesti yksittäisten produktiotukien määrän väheneemiseen. Etenkin kolmannen sektorin edustajat pitivät epätodennäköisenä kunnan ulkoisten palveluiden ostamisen kasvua. Sen sijaan yrityssektori näki sen mahdollisena tulevaisuuskuvana. Ulkopuolisten palveluiden osto nostettiin kuitenkin useissa vastauksissa esille koko kysymysjoukon keskeisimmäksi omaan toimintaan vaikuttavaksi tekijäksi¹⁴.

Ulkoisten palveluiden oston myötä yli puolet tuottajista uskoi, että palveluhankinta tulee keskittymään pienelle joukolle tuottajia, joiden pääasialliseksi asiakkaaksi nousee kuntasektori. Kulttuuritapahtumien järjestämisen keskeiseksi argumentiksi nousi usean vastaajan vapaan kysymyksen tekstiosiossa tapahtuman imagoarvo. Imagoarvon uskottiin olevan suurempi isojen tapahtumien kohdalla, joka johtaa siihen, että tulevaisuudessa apurahoja saavat lukumäärältään harvemmat, mutta kooltaan suuremmat produktiot. Rahoituksen monipuolistuessa yksittäisen rahoittajan roolin uskottiin vähenevän ja tuottajan haasteeksi nousevan yhä useammin eri rahoittajien intressien yhteensovittaminen sisällöllisten ambiitioiden kanssa.

6.3. Kolmannen sektorin ammattimaistuminen

Kolmannen sektorin kehityslinjoina tiedusteltiin mm. kolmannen sektorin toimintatapojen muutosta, tulevaisuuden työllistämispotentiaalia ja kehitysnäkymiä etenkin vapaaehtoista työvoimaa hyödyntävänä toimijakuntana.

¹⁴ Ulkoisten palveluiden osto liittyy kuntien kulttuuritoimen virkojen vähenemiseen 1990-luvulla, josta löytyy tarkempaa tietoa mm. Pia Keltin (2001) tutkimuksesta "Kuntien kulttuuritoimen virat 1990-luvulla. Kunnalliseen henkilörekisteriin perustuva selvitys kuntien kulttuuritoimen virkojen määrän muutoksista vuosina 1992, 1996 ja 1999. Suomen kuntaliitto, Helsinki.

Taulukko 5. Eri sektoreilla toimivien tuottajien näkemyksiä kolmannen sektorin muutoksista (muutosta todennäköisenä pitävien prosenttiosuus vastaajista)

	Säätiöiden ja/tai yhdistysten rahoituksen merkitys kulttuurille lisääntyy (%)	Yhdistykset ammattimaistuvat vapaaehtoisen työvoiman käytössä (%)	Yhdistyksistä tulee nykyistä keskeisempiä tapahtumatuottajien työllistäjiä (%)	Yhdistysten tapahtumatuotanto lähenee yrityssektorin toimintaa (%)
julkinen sektori	86	57	43	71
kolmas sektori	50	80	70	90
yrityssektori	60	90	60	80
freelance-kenttä	60	60	60	80

Vastauksissa julkisen sektorin toimijoiden näkemykset erosivat jonkin verran muiden sektorien keskimääräisistä näkemyksistä. Julkisella sektorilla uskottiin säätiöiden ja/tai yhdistysten rahoituspotentiaalin kasvuun. Samalla suhtauduttiin muita skeptisemmin yhdistysten ammattimaistumiseen vapaaehtoisen työvoiman käytössä ja muuttumiseen yhä keskeisemmäksi tapahtumatuottajien työllistäjiksi. Kolmannen sektorin toimijat arvioivat itse keskimääräistä todennäköisemmin lähenevänsä yrityssektorin toimintaa.

Vastanneet uskoivat yhdistysten toiminnan lähentyvän yrityssektorin toimintaa ja ammattimaistuvan edelleen. Ammattimaistumisen alueena uskottiin mm. vapaaehtoisen työvoiman käytön tehostumiseen.

"Talkootyö on aika huonoissa kantimissa, mutta toisaalta tilanne pakottaa ihmisiä yhteen ja miettimään uusia yhteistoiminnan muotoja. Kansalaistoiminta velloo ja muuntuu, mutta uusi kulttuuri on vielä hakusessaan. Tarvittaisiin suuria yhteisiä projekteja, jotta elpyisi." julkisen sektorin tuottaja, mies

Ammattimaisuuden kasvuun uskoivat vahvimmin itse kolmannella sektorilla työskentelevät tuottajat. Sen sijaan julkisen- ja freelance-sektorin tuottajat olivat kaikista skeptisimpiä arvioidessaan yhdistysten vapaaehtoistyövoiman hyödyntämisen ammattimaisuuden kasvua.

Vapaaehtoistyöllä koettiin olevan myös negatiivisia vaikutuksia etenkin tuottajien ammattikunnan palkkauksen ja toiminnan ammatillisuuden kehittymisen hidastajana.

"Suurimpana vaarana näen vapaaehtoisen työvoiman käytön; se tulee rapauttamaan entisestäänkin kulttuurialan ammattikuntaa ja sen palkkaustasoa. Jo nyt mielestäni on liikaa palkattoman työvoiman hyödyksi käyttämistä. Alalle pitäisi paremminkin saada vakituisia toimia ja virkoja koulutetuille ammattilaisille, ja ympärivuotisissa töissä ei saisi pitää lyhytaikaista väkeä, joka vaihtuu jatkuvasti. Toki harjoittelukokemusta tarvitsevia opiskelijoita on hyvä sijoittaa mukaan ruuhkapiikkeihin, mutta pelkät lyhyet määräaikaisuudet invalidisoivat monissa yhteisöissä vuosittaista työsuunnittelua. Lähiaikojen suuntaus ei rohkaise." kolmannen sektorin tuottaja, nainen

Toisaalta nähtiin myös merkkejä siitä, että vapaaehtoistyö tulee edelleen vähenemään ja tapahtumatuotannon ammattilaisuuteen kuuluu pikemminkin menestys kilpailussa rahoittajista. Kilpailun säätiörahoituksesta uskottiinkin lähes poikkeuksetta lisääntyvän. Säätiörahoituksen kasvuun uskoivat voimakkaimmin freelance-tuottajat. Julkisen rahan tavoin myös säätiöiden rahoituksessa uskottiin painopisteen siirtyvän yhä enemmän suurten tapahtumatuotantojen tukemiseen.

"Säätiöiden merkitys kasvaa etenkin suurten tapahtumatuotantojen tukemisessa. Säätiöt eivät tule tukemaan laajalti pieniä, kertaluonteisia tuotantoja. Yhdistykset työllistävät pätkätöinä jonkin verran tuottajia, mutta vain suuret yhdistykset, jotka on perustettu jotain tapahtumaa tms. varten, pystyvät palkkaamaan tuottajia pidemmin ajanjaksoin." kolmannen sektorin tuottaja, nainen

Vastauksissa oli suurinta hajontaa yhdistysten tulevaisuuden rooliin tapahtumatuottajien kasvavana työllistäjänä. Yhdistykset itse uskoivat omaan kasvuunsa tulevaisuuden työllistäjänä selvästi muita vahvemmin. Sen sijaan muut kentän toimijat viittasivat usein yhdistyksissä toimiviin tapahtumatuottajiin omana ryhmänään, jota kommentoitaessa heijastui harastajamaisen toiminnan leima verbivalinnoissa kuten "puuhastella". Samalla kuitenkin koettiin, että yhdistyssektorin tuottajat ovat ammattimaisuudessa koko ajan, sillä "harjoitus on tehnyt mestarin".

Vastaaajista 60 % uskoi yhdistysten ottavan perinteisesti kunnalle kuuluneita tapahtumatuotantoja hoitaakseen. Kaikkiaan 17 % ei uskonut kunnan tapahtumatuotantojen siirtymiseen yhdistyksille ja joka neljäs ei ilmaissut mielipidettään, vaan käytti "en osaa sanoa" -vaihtoehtoa.

"Kirstyvän rahan aikoina kunta työntää toimintojaan yhdistyksille. Tästä on sekä hyviä että huonoja kokemuksia. Yhdistyksissä kouliintuu omia tapahtumatuottajia, joista vain harvat päätyvät ammattilaisiksi. Markkinat ovat liian pienet. Yhdistysten tapahtumatuotanto ammattimaistuu kokemuksen ja hyvien esimerkkien lisääntyessä. Me olemme kouluttaneetkin yhdistyksiä tässä. Yhdistykset toimivat yleensä epäkaupallisilla sektoreilla" julkisen sektorin tuottaja, mies

Etenkin yrityssektorin ihmiset uskoivat usein yhdistyksien kanssa tehtävän yhteistyön kasvuun tulevaisuudessa. Samaa yritys-elämän kanssa tapahtuvaa yhteistyötä painottivat myös yhdistyssektorin vastaajat.

"Yhdistykset tulevat toimimaan yritys-elämän kanssa yhteistyössä, mutta suomalaisissa keskiuurissa tai pienissä yritysissä ei ole vielä tällaista yhteistyökulttuuria." kolmannen sektorin tuottaja, nainen

Yhdistysten kasvu linkitettiin voimakkaasti yrityssektorin kanssa tapahtuvan yhteistyön lisääntymisen ohella viennin kasvuun. Viennin kasvuun liitettiin yleensä sekä toiminnan ammatillisuuden kasvu että kolmannen sektorin kyky työllistää yhä uusia tuottajia. Kuitenkin useat tuottajat nosivat esille epäilyn, että toimialalle tulevien uusien tuottajien työllistyminen on voimakkaan kausiluonteista ja vain muutama suuri yhdistyspohjainen tapahtuma voi työllistää pidempiaikaisemmin oman tapahtumatuottajan.

6.4. Yksityinen sektori kulttuurin ja sponsoriin päämäärien yhteensovittajana

Yksityisen sektorin kehitystrendeihin liittyen tuottajia pyydettiin tutkimusprosessin edellisen kierroksen kautta saatujen tulosten pohjalta arvioimaan ja ennakoimaan mm. sponsoroinnin kehitysnäkymiä, yritys-pohjaisen tapahtumatuotannon volyymin muutosta sekä osuuskuntamuotoisen yrittäjyyden volyymin kasvun todennäköisyyttä.

Taulukko 6. Yritysyhteistyöhön ja vientiin liittyviä tulevaisuusnäkyelmiä eri sektorien tuottajien arvioimana (kehityssuuntaa todennäköisenä pitävien prosenttiosuus vastaajista)

	Halukkuus kulttuuritapahtumien sponsorointiin lisäänty (%)	Yrityspohjainen tapahtumatuotanto lisääntyy (%)	Freelance-tyyppiset tuottajat keskittyvät tuotantotaloiksi esim. osuuskuntien muodossa (%)	Kulttuurin vientitoiminta kasvaa (%)
julkinen sektori	29	43	29	86
kolmas sektori	78	100	56	67
yrityssektori	100	100	44	89
freelance-kenttä	60	60	80	40

Sponsorointiin liittyvän kilpailun uskottiin melko yksimielisesti lisääntyvän. Sen sijaan yritysten muutoksen ennakointi nykyistä kulttuurimyönteisemmäksi sponsoroinnin suhteen jakoi vastaajien mielipiteitä. Julkisen sektorin tuottajat pitivät epätodennäköisenä, että yritysten halukkuus kulttuuritapahtumien sponsorointiin lisääntyisi seuraavan viiden vuoden aikana nykyisestään. Sen sijaan yrityssektori piti sponsorointihalukkuuden kasvua erittäin todennäköisenä. Kilpailun sponsoreista uskottiin lisääntyvän seuraavan viiden vuoden sisällä, mutta samaan aikaan 72 % kilpailun kovenemista ennustaneista uskoi myös yritysten halukkuuden kulttuuritapahtumien sponsorointiin lisääntyvän. Sponsorien hankinta koettiin kuitenkin varsin työlääksi toiminnan osaksi.

"Halukkuus sponsorointiin ehkä lisääntyy, mutta pitkin hampain (pakkotilanne). Toisaalta Suomessa ei yritykset kovin helpolla lähde mukaan, joten mitään ryntäystä on turha odottaa." freelance tuottaja, nainen

Sponsoroinnin kehittyminen liitettiin julkisen tuen vähenemiseen, ja nähtiin usein eräänlaisena välttämättömänä pakkona. Sponsoroinnin keskeiseksi ongelma-alueeksi nostettiin tuotanto-osaamisen puutteet ja yritysjohtajien nykykulttuurin tuntemuksen puutteet.

"Vaikka Suomessa tuotetaan hienoja sisältöjä, tuotanto-osaamisessa on runsaasti parantamisen varaa, millä puolestaan on paljon merkitystä sponsoroinnin ja kulttuurin viennin onnistumiselle. Verrattuna joihinkin muihin maihin (esim. Ranska), Suomen ongelmana on myös nykykulttuuriin liittyvän yleissivistyksen puute yritysjohtajien ja elinkeinoelämän keskuudessa, mikä jarruttaa kehitystä." yrityssektorin tuottaja, nainen

Sponsoroinnin kehitykseen liitettiin useissa vastauksissa ajatus siitä, että yritykset haluavat vaikuttaa sponsoroinnin ehtona tapahtuman sisältölliin valintoihin ja toisaalta, että sponsoroinnin kehitys tulee hyödyttämään lähinnä vain suuria tapahtumia. Pienempien tapahtumien rahoituksen kehityksestä oltiin erittäin huolestuneita.

"Yritykset ovat huomanneet, että brandi vahvistuu myös tapahtumatuotantoja järjestämällä, ja jos järjestää oman firman puolesta, se on turvallisempaa brandin vahvistamista kuin sponsoroida jotain olemassa olevaa tapahtumaa. Saa varmemmin juuri haluamansa." freelance-tuottaja, nainen

"Pienet tapahtumat eivät koskaan tule kiinnostamaan sponsoreita ja tässä suhteessa sponsorointi ei tule lisääntymään niissä tapahtumissa, joissa tätä tukea kipeästi tarvittaisiin. Isot kiinnostavat tietenkin eri tavalla, mutta näilläkin muutamalla pääkaupunkiseudun suurella tapahtumalla on täysi työ saada sponsoreita." julkisen sektorin tuottaja, nainen

Sponsoroinnin merkitystä korostettiin juuri suurten tapahtumien yhteydessä, jonka usea tuottaja liitti massatuotantoon ja viihteeseen. Sen sijaan kokeilevemmän tapahtumasisällön ja etenkin nykytaiteen osalta sponsoroinnin kehitysnäkymiä pidettiin heikkoina.

Tapahtumatuotannon muuntuminen yhä yritys pohjaisemmaksi seuraavan viiden vuoden aikana oli melko yksimielisesti vähintäänkin todennäköinen kehityssuuntaus. Peräti 53 % tuottajista piti yritys pohjaiseksi muuntumista varmana kehityssuuntana ja 30 % todennäköisenä kehityssuuntana. Usko yritys sektorin kasvuun oli heikointa julkisella sektorilla, kun taas yritys sektorin ja kolmannen sektorin vastaajat olivat yksimielisiä yritys pohjaisuuden lisääntymisestä alalla.

Valtion halukkuuteen tukea kulttuurisektorin yrittäjyyttä esimerkiksi verohelpotuksin suhtauduttiin varsin epäuskoisesti. Tuottajista 57 % ei uskonut yhteiskunnan haluun tukea kulttuurisektorin yrittäjyyttä esim. verohelpotusten muodossa, 30 % ei osannut vastata ja vain 13 % oli sitä mieltä, että yhteiskunta saattaa tukea sektorin yrittäjyyttä verohelpotuksin.

Nykyään lähes poikkeuksetta yksin toimivien freelance-tuottajien tulevaisuuden näkymät jakoivat vastaajien mielipiteitä voimakkaasti. Kun kysyin, keskittyvätkö he seuraavan viiden vuoden aikana muutamaani tuotantotaloihin, vastanneista kolmasosa vastasi "en osaa sanoa". Keskittymistä piti todennäköisenä kehityssuuntana noin puolet vastanneista. Suurin osa yrityssektorilla toimivista tuottajista ei pitänyt keskittymistä yhtenä tulevaisuuden trendinä. Toisaalta kuitenkin vapaassa kysymysosassa freelancerit itse painottivat järjestäytymistä todennäköisenä kehityssuuntana, joka pidemmällä aikavälillä johtaa kiristyvään kilpailuun yrityssektorin kanssa. Yhdistymisen kautta haettiin mm. parempaa riskinhallintaa.

*"Looginen suunta, eivät freelancerit muuten pärjää kilpailussa yrityksiä vastaan, joilla on enemmän resursseja käytössä."
yrityssektorin tuottaja, nainen*

"Free-tuottajien on helpompi ja ehkä mukavampi toimia ryhmissä. Henkilökohtaiset taloudelliset riskit eivät ole niin suuret esim. osuuskunnissa kuin yksin tekemällä." freelance-tuottaja, nainen

Omiksi osuuskuntana toimiviksi tuotantotaloiksi ryhmittäminen korreloi voimakkaasti väittämän "Syntyy pieni joukko tuottajia, joiden pääasiallinen asiakas on kunta" -kanssa. Uusien osuuskuntien pääasialliseksi toimintasektoriksi kaavailtiin usein nykyisen julkisen sektorin toimintoja, joiden ulkoistamisen myötä syntyy uuden tyyppistä toimintatapaa. Myös kolmas sektori näki ostopalveluiden tuottamisen kunnalle yhtenä sektorinsa kannalta keskeisenä kasvualueena.

Vastaajat olivat freelance-tuottajia lukuun ottamatta melko yksimielisiä vientitoiminnan kasvusta. Avomissa kysymysosioissa tuotiin esille opetusministeriön vastikään valmistunut raportti¹⁵ ja sen pohjalta kaavailtu vientihanke, jota pidettiin hyvänä mahdollisuutena toimialan kasvun kannalta. Eriyisen tärkeänä asiana painotettiin kansainvälisen yhteistyöverkoston rakentumista.

¹⁵ Koivunen, Hannele. 2004. Onko kulttuurilla vientiä? Opetusministeriön, ulkoasiainministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön Kulttuurivienti –hankkeen Selvitysmiehen raportissa (Opetusministeriön julkaisu 2004:22) tuodaan selkeästi esille useita tuottajien työhön liittyviä vientitoiminnan heikkouksia, kuten tiedotus, markkinointi, promootio, konseptoinnin puutteet, joiden tukemiseksi mm. luovien alojen koulutukselta odotetaan yhä enemmän liiketoimintaosaamiseen liittyvien kvalifikaatioiden tuottamista.

7. Tuottajan ympäristössä vallitsevia jännitteitä

Tuottajat toivat vastauksissaan esille erilaisia jännitteitä, jotka sijoittuivat usein tuottajien väliseen kenttään. Lisäksi lomakkeella kartoitettiin tuottajien näkemyksiä Helsingistä toimintaympäristönä. Käsittelen näitä näkökulmia seuraavassa erillisinä lukuina. KLEROT-hankkeen puitteissa kerättiin myös laaja eri kulttuuri- ja liikuntasektorien avainhenkilölle suunnattu internet-kyselyaineisto, jossa kartoitettiin heidän näkemyksiään toimialansa kehityksestä. Vastauksissa tuotiin myös tuottajien roolin muutokset esille, joita koostan tämän luvun lopuksi.

7.1. Eri tuotannon kenttien väliset jännitteet

Tuottajien ammattikunnasta oli edustettuna tässä tutkimuksessa yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin toimijoita sekä freelancer-tuottajia. Usein yksittäiset tuottajat toimivat kaikilla näillä sektoreilla yhtäaikaaisesti tai limittäin. Kolmas sektori oli selvästi miesvaltaisin (60 %) ja yrityssektori naisvaltaisin (70 %). Julkisella sektorilla työskentelevistä tuottajista noin puolet oli miehiä ja puolet naisia. Vaikka yrittäjyys perinteisesti on miesvaltaista, oli tapahtumatuotannon kentällä yrittäjyys tyypillisemmin naisten toimintatapa

Eri kenttien välisiä eroja kysyttiin pyytämällä kommenttia työministeriön laatimaan kuvaukseen kulttuurisihteerin ammattikuvasta. Kommentteissa vertailtiin ammattikuvaa omaan työkenttään etsien yhtäläisyyksiä ja eroja. Työministeriö kuvaa kulttuurisihteerin ammattia seuraavasti:

"Kulttuurisihteeriltä edellytetään syvää kiinnostusta kulttuurin eri aloihin ja niiden kehittymisen seuraamiseen. Monesti hänen työnsä on pitkälti tiedottamista, jolloin hyvät suulliset ja kirjalliset kommunikointitaidot ovat avuksi. Kulttuurisihteeriltä edellytetään laajaa yleissivistystä. Kunnallishallinnon hyvä tuntemus ja perehtyneisyys kulttuuritoimeen tai harrastuneisuus kulttuurin parissa ovat eduksi." lähde: www.mol.fi

Kaikkiaan 17 vastaajaa analysoi omin sanoin avoimeen kysymykseen vastaten eri sektoreilla toimivien tuottajien eroja verrattuna kulttuurisihteerien ammattimääritelmään. Vastausten mukaan etenkin isoissa organisaatioissa toimivien ja freelance-kentältä tulevien työryhmien yhteensovittaminen on julkisen sektorin toimijoiden kannalta toisinaan ongelmallista, sillä toimintatavoissa ja -käytännöissä on selkeitä eroja.

Julkisen sektorin tuottajista piirtyi vastausten perusteella kuva suurien linjojen vetäjinä, joiden työssä liiketoiminnallinen osaaminen ja etenkin taloushallinto jää taka-alalle. Suurimmaksi eroksi usein mainittiin juuri suhde rahaan. Tämän lisäksi koettiin, että kunnallinen tuottaja hallinnoi muihin verrattuna lyhyempää osaa tuotannon arvoketjusta.

"Kunnan tuottaja ei luultavasti joudu perehtymään tuotantoihin käsikirjoituksesta asti vaan hän maalaa suuremmalla sudilla ja tilaa tuotteita tai ohjelmia muilta tuottajilta." kolmannen sektorin tuottaja, mies

Yhtenä keskeisenä erona tuotiin esille kunnan kulttuurisihteerien työssä yhteistyö taideoppilaitosten kanssa, jota edes kolmannella sektorilla toimineet tuottajat eivät tuoneet esille oman työnsä yhtenä ulottuvuutena.

"Kulttuurisihteerin on usein moniosaaja, jolla on jonkin alan tausta. Kulttuurisihteerin työssä painottuu perinteisyys ja kunnallishallinnon tuntemus. Usein kyseessä on myös määrärahoihin tehtävä kulttuurityö, jonka alaan kuuluvat myös esim. taideoppilaitokset." kolmannen sektorin tuottaja, mies

Kolmannen sektorin toimijoiden kohdalla korostettiin järjestökentän tuntemusta ja jäsenten huomioimista toiminnassaan. Vastauksista nousi myös esille ajatus kolmannen sektorin tuottajan toiminnasta lähempänä esittävän taiteen harrastajakenttään muihin tuottajiin verrattuna. Varsinainen taiteen harrastustoiminta profiloitui kuitenkin pitkälti kuntasektorin toimikentäksi.

"Kolmannen sektorin tuottaja on ammattilainen, joka työskentelee usein amatöörien kanssa, tällöin itse tuottamisen taidoilla ja riskianalyysien tekemisellä saattaa olla enemmän merkitystä kuin muissa tuottajan tehtävissä." kolmannen sektorin tuottaja, mies

"Kolmannen sektorin tuottajalta edellytetään hyvää järjestökentän niin jäsenien kuin yhdistysten tuntemista." kolmannen sektorin tuottaja, nainen

Etenkin kolmannella sektorilla toimijat korostivat kilpailun kiristymistä, ja kokivat useiden yleishyödyllisten järjestöjen joutuvan yhä ankarampaan taisteluun elossa olemisestaan. Toisaalta useat vastaajat lisäsivät loppuun "...mikäli kehitys jatkuu nykyisellään", josta on pääteltävissä kentällä vallitsevan myös optimismia tilanteen suotuisemmastakin kehityksestä.

Vastauksissa niputettiin yhteen kunta ja kolmas sektori sekä omaksi ryhmäkseen yksityiset ja freelance-tuottajat. Toisinaan taas kunta jätettiin omaksi ryhmäkseen ja kaikki muut muodostivat vertailukohteena käytetyn ryhmän. Julkisen sektorin tuottajien arviot eri kenttien eroista eivät eronneet juurikaan muista tuottajista. Julkisen sektorin tuottajat kuitenkin korostivat muita enemmän yhteisen kulttuurityön arvopohjan tärkeyttä toimijoiden työn perustana. Keskeisiksi erottaviksi tekijöiksi nostettiin taloushallinto, työkuva laajuus ja verkostojen laatu.

"Yksityisen tuottajan ja usein myös freelance tuottajan tulee tietää ja osata enemmän taloushallintoa ja kirjanpitoa sekä vuorovaikutustaitoja, sillä tuottaja tekee töitä taiteilijoiden, yleisön, toimistotyöntekijöiden, rahoittajien ym. kanssa. Kolmannella sektorilla ja kunnalla tehtäviä on eriytetty enemmän, tehtäväkokonaisuudet ja työnkuva ovat suppeampia kuin yksityisellä ja free-sektorilla." freelance-tuottaja, nainen

Toisaalta etenkin kuntasektorilla toimivat korostivat "joutuvansa" toimimaan paljon laajemmalla kentällä kohdatessaan koko toimintakenttänsä organisaatioita, ja palvellessaan Helsingin erittäin monipuolista kunta-laisten joukkoa. Yksityisen sektorin ja freelance-tuottajien työt miellettiin usein melko samanlaisiksi. Erotuksena julkisen ja kolmannen sektorin tuottajiin verrattuna tuotiin esille kiristyvän kilpailun myötä yhä suurempi masatuotannon ja monipuolisen tapahtumatutuotannon hallitsemisen tarve.

"Yksityinen/freelance joutuu hallitsemaan aika suuren kirjon erilaisia tapahtumia. Hintakilpailun takia tapahtumia joudutaan usein tuottamaan "liukuhihnalta", aikaa ei jää yksityiskohdille ja kehittelylle. – Kunnan työntekijällä on käytössään suuri taustaorganisaatio." kolmannen sektorin tuottaja

Osa vastaajista korosti yksityisen/freelance-sektorin toiminnan keskeisenä piirteenä taloushallintoa ja markkinalähtöisyyttä, jotka nähtiin toiminnan taidesisältöä kaventavina tekijöinä. Yrityssektorin toimijat kuvailivat omaa työtään laajemmaksi kuin kuntasektorilla toimivien tuottajakollegoiden työn esimerkiksi näin:

"Luulisin, että esim. kuntien kulttuurisihteereiden työ on 'kapeampaa', kun vapaata kentää edustavan tuottajan. Oheisen tekstin kuvaamien toimenkuvien lisäksi ainakin tanssin tuottajan tulee tuntea taloushallinto läpikohtaisin, tehdä kirjanpito, maksaa palkat, lobata päättäjiä, osata tehdä ryhmän mainokset, olla internet-sivujen hallintapäällikkö sekä tarvittaessa on pestävä ryhmän tanssimatot ym. ym. Jotenkin en näe kunnan työntekijöitä em. työtehtävissä."
yrityssektorin tuottaja, nainen

Yksityissektorilla toimivat kuvasivat kulttuurisihteereihin verrattuna työnsä olennaisena erona talouden hoidon ohella tapahtuman sujuvuuden ja yksityiskohtien painottamisen. Erityisen haastavaksi koettiin hyvien yhteistyökumppanien löytäminen. Hyvän yhteistyökumppanin tunnuspiirteisiin lukeutui se, että kumppanin arvot sopivat tiettyyn taiteenlajiin.

Toisaalta oli myös niitä vastaajia, joiden mielestä eri sektoreilla toimivat tuottajat eivät juuri eroa toisistaan. Heidän työnsä perusta on kulttuurinen eetos, jonka innoittamana tuottaja tekee työtään. Julkissektorilla olevat koulutusvaatimukset saattavat kuitenkin vastaajan mielestä heijastua näkemyksiin kulttuurityöstä.

"Ei niiden pitäisi erota mitenkään. Erot syntyvät erilaisista näkemyksistä ja ovat usein koulutuksellisia. Kulttuurityötä tehdään vieläkin paljon Olé -pohjalta. Kuka tahansa innokas käy tekijäksi. Joskus sekin voi olla hyvä asia." julkisen sektorin tuottaja, mies

Kaikkiaan vastaajat tekivät erotteluja myös monissa muissa kohdissa lomaketta. Kielenkäytössä muilla kentillä toimivia tuottajia ei tuotu esille kilpailijoina ja heidän toimenkuviaan määriteltiin pääsääntöisesti positiivisten ilmaisuiden kautta.

7.2. Helsingin kaupunki tuotannon kenttänä

Kysyin tuottajilta, millaiset tekijät heidän mielestään rajoittavat tapahtumatuotannon toimialan kehitystä Helsingin kaupungissa. Kysymys oli avoin kysymys ja siihen vastattiin varsin monisanaisesti.

Helsingin kulttuurikomitea (Kaupunki luomisen tilana 2000, 18, 77) visioi vuoden 2010 tilannetta sellaiseksi, että julkinen resursointi kulttuuriin ei ole lisääntynyt suhteessa asukasmäärän lisääntymiseen, vaan kulttuurisektorin kasvu tulee yksityiseltä sektorilta ja kulutukselta. Yksityisen sektorin rahoitus kootaan yhä enemmän säätiöiltä, erilaisina kumppanuushankkeina tai yhteistyönä yritysten kanssa. Lisäksi nostetaan esille kansainvälisen rahoituksen hankkiminen EU:n kulttuuriohjelmista ja rakennerahastoista, kansainvälisiltä rahastoilta ja liike-elämältä. Tämä visio vastasi melko pitkälle myös tuottajaenemmistön näkemystä kehitystrendeistä.

Kulttuurikomitea nostaa esille myös taideavustusjärjestelmän uudistamistarpeen, jota myös tähän kartoitukseen vastanneet tuottajat kritisoivat monisanaisesti. Erityisen kiivaasti kritisoitiin produktioavustuksien jakoperusteita, ja useat vastaajat kokivat nykyiset linjaukset liian populistisiksi.

"Kaupunki satsaa vain muutamiin trendikkäisiin ja ns. tunnettujen kaupallisten tuottajien tuotantoihin ja tästä kärsii muu laaja kenttä, jolle pienikin tuki olisi tärkeää ja mahdollistaisi suuren määrän erilaisia tapahtumia jne." julkisen sektorin tuottaja, mies

Etenkin pienet, usein vasta aloittavat tapahtumat, jäivät tuottajien mielestä suurempien tapahtumien varjoon. Kulttuurikomiteamietinnössä (2000, 114–115) kaavaillaan linjaa, jossa taideavustusjärjestelmää kehitetään asteittain siten, että vähitellen suuri osa avustuksista myönnettäisiin kolmivuotuisina sopimuksina. Järjestelmä koskisi ainakin osaa nykyisen harkinnanvaraisen tuen piirissä olevista yhteisöistä. Tämän toivotaan toimivan parhaassa tapauksessa mm. vapaan kentän teatteri- ja tanssiryhmille ponauduslautana teatteri- ja orkesterilain piiriin. Ammatissa toimivat tuottajat ovat tunnistaneet kaupungin tendenssin jakaa suurempia tukia, mutta kaipasivat lisää keskustelua jakoperusteista ja pienten uusien tapahtumien tukimahdollisuuksista.

Eräs yhdistyssektoria edustanut vastaaja koki kaupungin suhtautumisen välinpitämättömäksi ja jopa vihamieliseksi useita tapahtumia kohtaan. Yhteistyö oli hänen mukaansa jumiutunut muutaman totutun tahon välille, ja uusille toimijoille ja ideoille ei tuntunut löytyvän tukea kaupungin virkamiesten suunnalta. Vuonna 2005 produktioavustuksien jakorämi on 416 000 euroa, josta moderniin klassiseen musiikkiin keskittyvälle Helsinki Biennialille, elektronisen musiikin Koneisto-festivaalille, uuden sirkuksen

Huima-festivaalille, teatterialan Baltic Circle festivaalille ja Töölönlahti projektille on alustavasti korvamerkitty 190 000 euroa (46 %) ja loput jaetaan erillisten hakemusten perusteella.

Kaupungin rahoituspäätösten linjausten ohella myös tekijöiden taholta koettiin mielikuvituksen ja rohkeuden puutetta. Tämä koettiin yleiseksi suomalaiseksi ongelmaksi.

"Tekijöiden oma kapea näkemys tapahtumien hyödynnettävyydestä ja kannattavuuden parantamisesta. Niin Helsingissä kuin muuallakin." julkisen sektorin tuottaja, mies

Samalla osa vastanneista koki kaupungin korostavan liikaa taloudellista tehokkuutta. Myös hallintokuntien sektorijakoa pidettiin jäykkänä ja vanhentuneena. Kulttuuriasiankeskusta pidettiin organisaationa liian jäykkänä ja heikkona, joka näkyi mm. siinä, että kulttuuriasiankeskuksen pyrkimykset muiden virastojen kulttuurimyönteisyyden lisäämiseksi koettiin nykyisellään liian vaatimattomiksi.

Kilpailun kuluttajien ajasta, ja yhä enemmän myös rahasta, uskottiin voimistuvan edelleen. Tämän kilpailun pelättiin vaikeuttavan yksityis- ja yhdistyssektorin mahdollisuuksia toimia. Yhdeksi kilpailijaksi luokiteltiin myös Helsingin kaupunki, joka omalla tuotannon tarjonnallaan vähentää muiden toimijoiden mahdollisuuksia saada maksavaa yleisöä tapahtumiinsa. Oman hankaluutensa luo myös voimakkaasti kasvanut harrastajatoiminta, jonka puitteissa on suuri määrä erilaisia esityksiä ja konsertteja, jotka myös kilpailevat kaupallisten tuotantojen kanssa saman kohderyhmän vapaa-ajasta.

Helsingin alueen hintatasoa pidettiin korkeana. Tämän olivat noteeranneet erityisesti tuottajat, jotka järjestävät tapahtumia eri puolilla Suomea. Toinen paljon kritisoitu asia oli sopivan noin 1000 paikan esityspaikan puuttuminen. Ylipäättänsä etenkin vapaat taiteilijaryhmät kokivat esiintymistilojen puutteen kriittiseksi tekijäksi koko toimintansa kannalta. Aleksanterin teatterin kohtalo mietitytti useita vastaajia.

Uhkia: "Tapahtumapaikat – ei ole lainkaan noin 1000 paikan esityspaikkaa, Kulttuuritalosta seuraava on jäähallit. Aleksanterin teatterin mahdollinen poistuminen tai keskittyminen pitkiin vuokrasopimukseen tulee aiheuttamaan ison aukon. Kunnallinen järjestelykamavuokraamo saisi olla laajempi." yrityssektorin/ kolmannen sektorin tuottaja, nainen

Tuottajat nostivat myös esille sen, että Helsingin kaupungissa on suuri määrä tapahtumatuotannon koulutusta sekä ammattikorkeakouluissa (Stadia, Sydväst ja HUMAK) sekä Sibelius-Akatemian Arts Management maisteri-ohjelman puitteissa. Näihin liittyen tarjolla on jatkuvasti halpoja

harjoittelijoita ja kesätyöntekijöitä produktioihin. Pidemmällä aikavälillä tämä myös osaltaan vääristää kilpailua.

"Toimeksiantajat saattavat käyttää tuottajaharjoittelijoita, ja tottuvat siten budjetoimaan henkilöstökulut ilmaisen työvoiman käytön mukaan. Valmistuneille ei sitten riitä palkallisia töitä." freelance tuottaja, nainen

Ylipäättänsä koulutussektorin nopeasti kasvaneeseen volyymiin suhtauduttiin varauksellisesti. Uusien toimijoiden mahdollisuudet työllistyä helsinkiläiselle tuotannon kentälle koettiin erittäin vähäisiksi, ja opintosiältöjä kritisoitiin toisinaan liian taidepainotteisiksi suhteessa tuottajan toimenkuvaan. Tähän verrattuna ammattikorkeakoulujen oma kokemus heiltä valmistuneiden kulttuurituottajien sijoittumisesta työelämään on ollut huomattavan positiivinen juuri Helsingin seudulla (Halonen 2004, 25–26).

Helsinki toimi Euroopan kulttuurikaupunkina vuonna 2000 ja kokeili samalla uutta tuotantotoimistomallia, jonka päämääränä oli mm. löytää uusia tuotannon malleja. Mallissa oli keskeistä, että vastaanotetuista ohjelmaideoista käytiin aloitteentekijöiden kanssa keskusteluita sekä hankkeen toteuttamismahdollisuuksista että sisällöllisestä annista. Keskustelujen pohjalta toimisto päätti, mitkä projektit tulevat mukaan lopulliseen ohjelmaan. Tämän pohjalta projektin vetäjien kanssa tehtiin yksityiskohtaiset kuhunkin tilanteeseen soveltuvat kirjalliset sopimukset. Säätiön ja tuottajien välinen suhde oli perinteisen alihankkijasuhteen sijasta pikemminkin yhteistoiminnallinen verkosto, joskin kunkin tapahtuman lopullinen taloudellinen vastuu oli tuottajataholla. Tuotantotoimistoon liittyi myös tuotannoille annettua tukea rahoituksen ohella mm. tiedotus- ja markkinointiresursseina, kontakteina ja suunnitteluapuna. (Heikkinen 2001, 74–75, Moisio & Jyrämä 2001, 96). Mallin oli tarkoitus jäädä elämään ja sitä tuotiin esille myös mm. Kaupunki luomisen tilana komiteamietinnössä. Ammatissa toimivat tuottajat eivät kuitenkaan tuoneet esille tarvetta tuotantotoimistolle. Moisio & Jyrämän (2001, 100–101) tutkimuksessa tuottajien ja säätiömuotoisen tuotantotoimiston välinen yhteistyö oli koettu hankalaksi, joka johtui pitkälti siitä, että tuotantotoimisto koettiin byrokraattisena organisaationa ja usein varsinaisesta tuotantomaailmasta etäännyneenä. Yksi vastanneista tuottajista toi esille, että kulttuuripääkaupunkihankkeen aikana mukaan päässeet produktiot ovat erityisasemassa, koska niitä halutaan "poliittisista syistä" ylläpitää, jotta kulttuurikaupunkivuosi näyttäisi jättäneen jälke-

sä jotain yhä toimivaa. Vuonna 2001 kulttuuriasiainkeskus jakoi produktioavustuksina toimintakertomuksen mukaan 218 000 euroa ja kulttuurikaupunkivuoden jatkoprojekteille 336 000 euroa. Vuonna 2003 produktioavustusten summa oli noussut yli kaksinkertaiseksi 472 000 euroon ja Kulttuurikaupunkivuoden jatkoprojektien summa oli pysynyt suunnilleen samana (365 000 euroa) kuin vuonna 2001.

Julkisen sektorin tuottajia lukuun ottamatta tuottajat kokivat kaupungin roolin kuitenkin ensisijaisesti rahoittajana, jolta ei odotettu apua itse tapahtumatuotantoon liittyen.

8. Ammattikorkeakoulujen ja kulttuurisisältöalojen avainhenkilöiden näkemykset tuottajakentän kehittymisestä

Tässä luvussa referoin ja vertailen tutkimusprosessin aikaisemmissa vaiheissa koottuja ammattikorkeakoulujen avainhenkilöiden ja kulttuurin eri sisältöalueiden avainhenkilöiden näkemyksiä tapahtumatuotannon kentän kehityksestä.

8.1. Kulttuurituottaja-koulutuksen avainhenkilöiden näkökulma tuottajien roolista tulevaisuudessa

Tämän luvun pohjana oleva aineisto on julkaistu aiemmin Cuporen julkaisusarjassa (Halonen, 2004). Vertailen tässä luvussa ammatissa toimivien tapahtumatuottajien näkemyksiä kulttuurituottamisen koulutuksesta vastaavien avainhenkilöiden näkemyksiin tapahtumatuotannon kentän kehityksestä.

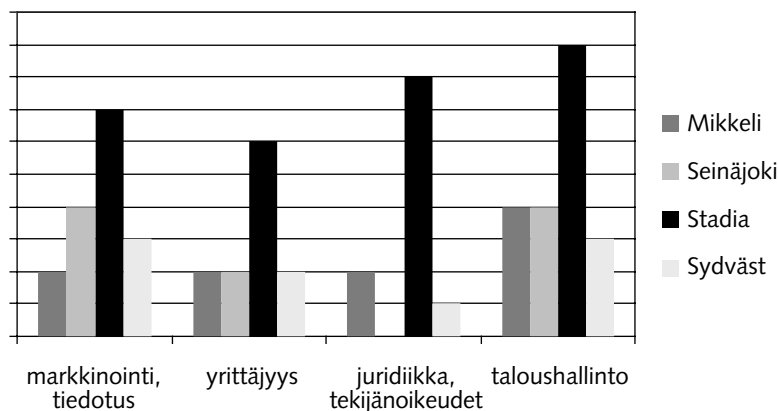
Suurelta osin koulutussektorin ja tuottajien näkemykset tuottajien osaamisesta ja eri sektorien kehitysnäkymistä olivat yhtenäiset. Keskeisin ero oli tuottajan ammatin sijoittaminen taiteen ja liiketoiminnan väliselle janalle. Koulutussektorin edustajat ja julkisen sektorin tuottajat sijoittivat pääsääntöisesti tuottajan työn taiteilijan tai sisältötuottajan työpariksi tai toisaalta sosiokulttuurisen työn kautta yhteisölliseksi työntekijäksi, jonka osaamiskarttaa määrittelee asiakaskunta (esim. lapset, maahanmuuttajat, työttömät). Loput tuottajista ja yksi ammattikorkeakoulu sijoitti tuottajan selkeästi lähemmäksi liiketoiminnallista osaajaa, joka myös nähtiin tärkeimmäksi kasvun alueeksi.

Ammattikorkeakoulujen avainhenkilöt korostivat taiteen ja kulttuurin roolia kulttuurituottamisen ytimenä. Sama näkökulma löytyi myös julkissektorin ja freelance-sektorin tuottajien keskuudesta, jotka uskoivat taiteen pitävän keskeisen roolinsa heidän tuotannoissaan ja karttoivat viihteellisyttä. Julkissektori koki läheiseksi yhteistyötahokseen kolmannen sektorin, jonka eetoksen uskottiin rakentuvan jäsenkunnan tavoitteiden kautta. Kuitenkin 80 % kolmannen sektorin tapahtumatuottajista uskoi viihteen

tulevan yhä keskeisemmäksi omissa tuotannoissaan. Ammatissa toimivat ei-julkisen sektorin toimijat suhtautuivat julkis- ja koulutussektorin avainhenkilöihin verrattuna huomattavan paljon myönteisemmin viihteellistymiseen. Taide- ja viihdesisältöjä ei pidetty toisensa automaattisesti poissulkevinä, vaan usein viihteellisyys nähtiin luonnollisena osana tapahtuman asiakaspalvelua.

Liiketoiminnallisen osaamisen alueena pidin aineistossa taloushallintoon, tuotannon projektihallintoon ja -logistiikkaan, markkinointiviestintään ja yrittäjyyteen liittyviä aineita. Näistä ammatissa toimivat tuottajat, julkissektoria lukuun ottamatta, korostivat kaikkein tärkeimpänä tuottajan osaamisalueena taloushallinnollista osaamista. Ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmissa sen sijaan taloushallintoa oli pakollisina opintoina 3–4 opintoviikkoa, josta poikkesi vain Helsingin ammattikorkeakoulu 9 opintoviikon laajuisilla taloushallinnon opinnoilla.

Kuvio 8. Liiketaloudellisten aineiden opintoviikkomääriä eri tuottajalinjojen pakollisissa opinnoissa

Liiketaloudellisuuteen liittyvistä aineista erityisen problemaattiseksi nousi sponsorointi. Julkis- ja freelancesektoria lukuun ottamatta helsinkiläiset tapahtumatuottajat pitivät lähes yksimielisesti sponsorointisuhteiden rakentamiseen liittyvää osaamista yhä merkittävämpänä. He myös uskoivat yritysten sponsorointihalukkuuden lisääntymiseen kulttuurin suuntaan. Sen sijaan pääsääntöisesti ammattikorkeakouluissa suhtauduttiin erittäin skeptisesti sponsorointiin ja pelättiin sen vaikuttavan kulttuurityön sisältöihin ja autonomisuuteen.

Verkostojen merkityksestä sekä koulutussektorin avainhenkilöt että ammatissa toimivat tapahtumatuottajat olivat yksimielisiä. Koulutuksen aikana verkostoja pyrittiin kehittämään työelämän edustajien vierailuilla, 20–50 opintoviikon laajuisella työharjoittelulla ja työelämän kanssa yhteistyössä tehtävien projektien, yhteisproduktioiden ja kehittämishankkeiden avulla.

Ammatissa toimivat tuottajat korostivat kansainvälisen projektihallinnon osaamisen merkityksen kasvua tulevaisuudessa. Vientitoiminnan kasvuun uskoivat voimakkaimmin yrityssektorin ja julkisen sektorin tapahtumatuottajat. Kulttuurituottajan perusopinnoissa on sisällytetty hieman kansainvälisyyttä, kieliopinnoita ja joidenkin kohdalla kansainvälistä harjoittelua. Määrä jää kuitenkin vähäiseksi, eikä sitä koulutussektorin näkökulmasta saada upotettua jo nyt täyden tuntuisen 4-vuotiseen opiskelupakettiin. Kansainvälistymistä tulisikin tukea erillisillä koulutusmahdollisuuksilla, joita nykyään tarjotaan mm. erikoistumisopinnoina (esim. Kansainvälisen tuottajuuden erikoistumisopinnot, Stadia) ja maisteriopinnoilla (esim. Arts Management -maisteriohjelma, Sibelius-Akatemia).

Enemmistö ammatissa toimivista tuottajista uskoi, että tulevaisuudessa tuottajat tulevat keskittymään yhä selkeämmin vain yhteen tuotettavaan sisältöalueeseen. Monialaisella osaamisella he viittasivat pikemminkin kykyyn solmia ja ammattimaisesti hallita alihankintaverkostoja, joiden kautta tapahtumatuotantoja toteutetaan. Toisaalta moniammatillisuudella viitattiin myös yksittäisten tapahtumien sisälle rakentuviin yhä monimuotoisempiin toimintoihin (sisältöjen, yleisöjen, jakelukanavien monipuolistumiseen), jotka vaativat erilaista osaamista tuottajalta. Tämä kehitysskenaario pakkottaisi myös ammattikorkeakoulujen kulttuurituotannon linjoja ja koulutusohjelmia yhä selkeämpään kulttuurisisältöihin ja alakohtaisiin tuotantoympäristöihin perustuvaan profiloitumiseen. Nykyään tavoitteena on pääsääntöisesti monialaisen kulttuurityön perusosaamisen ja -sivistyksen antaminen opiskelijoille.

Kolmas sektori on kohonnut suurimmalle osalle ammattikorkeakoulu- ja julkissektorin rinnalle tulevaisuuden työllistäjänä. Sektorin toimijat itse kuitenkin kokevat muuttuvansa yhä liiketoiminnallisemmiksi ja liukuvansa aatteellisesta työstä yhä lähemmäksi kaupallista toimintaa. Tätä kautta yhdistykset uskoivat tulevaisuudessa olevansa nykyistä keskeisempiä tapahtumatuottajien työllistäjiä. Kolmannella sektorilla toimivat tuottajat uskoivat vain pienen siivun toiminnastaan jäävän kunnalle myytäväksi palveluiksi, joita leimaavat sosiokulttuuriset tavoitteet ja kansan sivistystyö. Kunnan ostokyvyn kehittymiseen suhtauduttiin kuitenkin skeptisesti ja siksi kunnan roolia asiakkaana pidettiin tulevaisuudessa melko pienenä. Säätiöiden ja yhdistysten rahoituksen merkityksen kasvuun uskoivat kaikki muut tuottajat ja koulutussektorin avainhenkilöt, paitsi itse kolmannen sektorin edus-

tajat. Sen sijaan lähes kaikki tapahtumatuottajat ja kouluttajat uskoivat yhdistysten tulevaisuudessa olevan yhä ammattimaisempia vapaaehtoisen työvoiman hyödyntämisessä, jonka yrityssektorin tuottajat kokivat keskeiseksi kilpailukeinoksi.

Etenkin julkisen sektorin tuottajat pitivät freelance-tyyppistä tuottajuutta sisällöltään kaikista vapaimpana ja siinä mielessä kiinnostavimpana. Freelance-tuottajien näkökulmasta kuitenkin käsitys tuntui varsin romantioidulta: suuri osa toimi jatkuvassa epävarmuudessa, oli tyytymätöntä tulotasoonsa ja koki työtehtävänsä keskimääräistä vähemmän kiinnostavina. Koulutussektorilla freelance-toimiminen koettiin usein valmistumisen jälkeen edessä olevana elämänvaiheena, jolloin hankitaan nimeä ja etsitään "oikeaa" työtä. Näyttää kuitenkin siltä, että yhä useammalle tuottajalle freelance-toiminta jää pysyvämmäksi tuottamisen tavaksi, jota leimaa alityöllisyys ja oman elämänhallinnan ja -suunnittelun hankaloituminen. Yksittäisten toimijoiden kehityksen kannalta yksi mahdollinen kehityssuuntaus on yhdistyminen esimerkiksi osuuskunniksi, jonka tukeminen haastaa myös ammattikorkeakoulujen kulttuurituotannon linjoja yhä liiketoiminnallisempaan suuntaan.

Yrityssektorilla toimivat tapahtumatuottajat uskoivat, että tapahtumamarkkinointi tulee yleistymään mm. uusien tuotteiden lanseeraamisen yhteydessä. Samoin tapahtumatuotanto yhdistettynä yrityksen henkilöstön viihtyvyyteen, motivointiin ja asiakassuhteiden hoitoon koettiin kasvavaksi alaksi. Business to Business tapahtumatuotannon palveluihin liitettiin erityisen voimakkaasti asiakaslähtöisyys ja liiketoimintaosaaminen. Tällä hetkellä ammattikorkeakoulut eivät ole ottaneet tapahtumamarkkinointia ja siihen linkittyvää asiakaslähtöistä markkinointia osaksi opetussuunnitelmiaan. Päinvastoin koulutussektorilla tapahtumien koettiin pääsääntöisesti palvelun ensisijaisesti taiteelliskulttuurisia päämääriä ja toisaalta sosiokulttuurisia päämääriä, joka vastasi myös ammatissaan toimivien julkisen sektorin ja suurelta osin myös kolmannen sektorin tuottajien ajattelua.

Ammattiuransa alkuvaiheessa olevat nuoret tuottajat kokivat työtilanteensa kaikista epävarmimmaksi ja pelkäsivät tuottajien välisen kilpailun kovenemiseen. Sen sijaan kauemmin tuottajan työtä tehneet ja koulutuksen avainhenkilöt tuntuivat uskovan työllisyyteen, joskin täystyöllisyyttä pidettiin erittäin vaikeasti saavutettavana tilanteena. Työllisyyden usottiin edellyttävän yhä enemmän yrittäjämäisen toimintatavan omaksumista, mutta opetussuunnitelmatasolle yrittäjyys ei ollut ainakaan vielä kovinkaan voimakkaasti kotiutunut. Koulutuksesta suurin osa suuntasi edelleen julkisen tai kolmannen sektorin palkkatyöhön, johon liittyvänä realiteettina yhdistettiin yhä lisääntyvä osa-aikaisuus ja projektiluontoisuus.

8.2. Kulttuurin eri sisältöalueiden avainhenkilöiden arvioita tuottajien roolista tulevaisuudessa

KLEROT-hankkeen puitteissa kerättiin myös laaja aineisto kulttuurisektorin eri ammattikuntien näkemyksiä tulevaisuuden kehityksestä. Vastaajina oli mm. teatterin, tanssin ja musiikin sektoreiden avainhenkilöitä¹⁶ arvoketjun eri kohdista. Myös tässä kyselyssä tuottajat nousivat esille, ja tuottajuutta pohdittiin usein monisanaisesti avointen kysymyksen vastauksissa. Tuottajan roolin nähtiin muuttuvan yhä keskeisemmäksi ja vertailukohdetta haettiin usein mm. elokuvan kentältä.

"Tuottaja korvaa monilta osin kiinteän teatteri-instituution talous- ja PR-osastoineen, ja on suoraa seurausta projektikohtaisesta työskentelystä sekä elokuvatuotannon mallin siirtymisestä teatteriin."
esitystaidetta edustanut nainen

Rooliksi kuvailtiin juuri talouden- ja yleisten tuotannon järjestelyasioiden hoitaminen, jotta taiteilija saa tilaa tehdä omaa työtään vapaana näistä huolista. Toisaalta osa vastaajista piti tuottajaa vain uutena muodikkaana nimikkeenä tehtäville, joita on aina tehty osana kulttuurityötä. Tätä kautta tulkittuna tuottajaa ei pidetty uutena ammattikuntana, vaan tiettyjen aiemminkin olemassa olleiden toimintojen vastuuhenkilönä.

Musiikkisektorilla tuottajuus yhdistettiin usein studiotuotantoon. Samalla kuitenkin uskottiin tuottajaroolien monipuolistumiseen ja määrälliseen kasvuun. Kasvua on jo tapahtunut viime vuosien aikana ja sen siis ennustettiin jatkuvan. Musiikin kohdalla korostettiin myös uusiin välineisiin ja toimintatapoihin (mm. digitalisointi) liittyvien osaamisvaatimusten jatkuvaa kasvua. Toisena keskeisenä osa-alueena tuotiin esille kansallinen ja kansainvälinen viestintä- ja markkinointiosaaminen. Toisaalta musiikkisisällöisen tapahtumatuotannon osalta osaamishaasteet ovat varsin samanlaisia kuin muillakin tapahtumatuotannon sisältöalueilla.

Tuottajien kohdalla epäiltiin usein heidän sisällöllistä osaamistaan, joka liitettiin myös nykyiseen koulutukseen.

"Nykyiset tuottajat eivät välttämättä tiedä itse subjektista mitään, vaan ovat teknisiä tuottajia, ja he ovat opiskelleet enemmän bisneksen tekoa ja osaavat tästä näkökulmasta järjestää tapahtumia. Sisältöjen kehittäjiä nämä henkilöt eivät ole."
musiikkikenttää edustanut nainen

¹⁶ Lagerström, Samu, Mitchell, Ritva. 2005 Klerot 1. Taide- ja kulttuurialojen kehittämishankkeen muutos ja lähitulevaisuuden osaamistarpeet. Cupore:n julkaisu 9, Helsinki.

Juuri sisällön osaamisen tason määrittelyn osalta sektorilla toimivat tuottajat ja kunkin kulttuurisektorin muut toimijat eroavat suuresti toisistaan. Kun tuottajista suuri osa mielsi itsensä kulttuurin edustajaksi ja asiantuntijaksi, sijoittuivat he sektorin muiden toimijoiden arvioinnissa lähemmäs liiketoimintaa. Pääosa vastanneista korosti tuottajan osaamisessa monipuolisuutta erikoistumisen sijasta.

Suuressa osassa vastauksista tuottajaan yhdistettiin etenkin tuotantojen talouden kehittäminen. Samalla todettiin, että suuret odotukset ovat olleet osin katteettomia, sillä tuottajatkaan eivät ole onnistuneet keksimään kovin vakuuttavia ratkaisuja kulttuurisektorin rahapulaan. Nostettiin esille myös toive, että tuottajapalveluita tuotettaisiin tulevaisuudessa kollektiivisesti julkisen sektorin subventoimana etenkin pienemmille yleisöille suunnatuilla rytmimusiikin alueilla kuten jazz ja kansanmusiikki.

Eri kulttuurisektorien edustajilta kysyttiin myös minne taiteiden ja kulttuurialojen uusia työpaikkoja tulee syntymään. Vastauksissa korostui usko taide- ja kulttuuritapahtumien tuottajien ammattikunnan kasvuun ja laajemmin ottaen erilaisten välittäjätehtävien lisääntymiseen. Käsitys tuottajan toimenkuvasta ja osaamisprofiilista oli yleisellä tasolla koko taidekentän vastausten perusteella varsin yhtenäinen. Tapahtumatuottajan ammattia ei jaoteltu esimerkiksi julkisen ja yksityisen sektorin eriäviksi toimenkuviksi. Kuitenkin tämä nousi tuottajien omissa arvioissa keskeiseksi erotteluperusteeksi. Yleisesti ottaen kuitenkin sekä alalla toimivat tuottajat että muut kulttuurisektorin toimijat ennakoivat julkisen sektorin työpaikkojen vähenevän.

Aineiston pohjalta laadittiin vielä strukturoitu kysely korkeakouluasteen koulutusta edustaville henkilöille¹⁷. Myös heidän vastauksissaan koulutustarpeista nousi voimakkaasti esille tuottaminen ja etenkin liiketoiminnallisten taitojen kehittäminen, johon tässä yhteydessä liitettiin mm. seuraavat osaamisalueet: mainonta- ja markkinointi, tekijänoikeudet, sopimuslainsäädäntö ja sponsorointiyhteistyö. Koulutussektorin edustajat toivat esille myös, että tulevaisuudessa eri korkeakoulujen opetusisältöjä ja niiden erikoistumista tulisi pohtia ja tarkkailla nykyistä enemmän koulutusmäärien tarkkailun sijasta.

Eri taidesektoreita edustaneiden avainhenkilöiden vastauksissa nousi esiin myös uhkakuva, jossa tuottaja toimii yhtenä uutena väliportaana taiteellisen tuotannon arvoketjussa ottaen kaiken mahdollisen hyödyn taiteilijan ilmaiseksi tai nälkäpalkalla tekemästä työstä. Toisaalta myös tuotiin esille, että harvassa produktiossa tuottajallekaan pystytään maksamaan asianmukaista palkkaa.

¹⁷ Lagerström, Samu, Mitchell, Ritva. 2005 Klerot 1. Taide- ja kulttuurialojen kehittämishankkeen muutos ja lähitulevaisuuden osaamistarpeet. Cupore:n julkaisu 9, Helsinki.

9. Tuottajakoulutuksen keskeiset kehitystarpeet

Tässä luvussa keskitytään esittämään hypoteettisia ajatuksia siitä, millaisia kehittämisen, tarkentamisen ja uudelleen suuntaamisen tarpeita ammatissa toimivien tapahtumatuottajien käsitykset tulevaisuudesta asettavat koulu- tussektorille.

Helsingin seudulla toimiviin Helsingin ammattikorkeakoulu Stadiaan, Humakin Kauniaisten yksikköön ja Yrkeshögskola Sydvästiin otetaan vuosittain noin 40–60 uutta kulttuurituotannon opiskelijaa. Lisäksi Sibelius-Akatemian Arts Management-maisteriohjelmaan otetaan joka toinen vuosi noin 15 opiskelijaa. Myös Sibelius-Akatemian maisteriohjelma profiloit yhdeksi valmistuvien mahdolliseksi ammattikuvaksi kulttuurituottajan työn. Keskiarvona laskettuna uusia kulttuurituottajia otetaan opiskelemaan vuosittain Helsingin alueella noin 50. Samaan aikaan tapahtumatuotannon kannalta keskeisiä esittävien taiteiden tulevia ammatillaisia koulutetaan korkeakouluasteella Sibelius-Akatemiassa, Teatterikorkeakoulussa ja Helsingin ammattikorkeakoulu Stadiassa. Kyseisiin opinahjoihin valitaan vuosittain noin 230 uutta tanssija-, muusikko- tai näyttämötaiteiden opiskelijaa. Yhtä kulttuurituottajaopiskelijaa kohden aloittaa Helsingin alueella opintonsa siis noin viisi musiikin, tanssin tai näyttelijätyön opiskelijaa. Koulutuksen volyymia tarkasteltaessa tulee kuitenkin huomioda, että helsinkiläisellä taiteen kentällä toimii entuudestaan jo valtakunnallinen keskittymä kulttuuri- ja taidesisällön luojia. Lisäksi osa korkeakoulujen taidealojen opiskelijoista sijoittuu valmistuttuaan esimerkiksi opetustoimeen. Kolmas lukumäärien arviointia hankaloittava seikka on se, että tapahtumatuottajat toimivat yhteistyössä myös korkeakoulujärjestelmän ulkopuolelta kulttuurin kentälle tulevien toimijoiden kanssa (mm. useat musiikinlajit kuten etninen musiikki ja pop/rock). Opiskelupaikkojen määrällisen tarkastelun sijasta tärkeämmäksi nouseekin koulutuksen päällekkäisyys, laatu ja kyky vastata tulevaisuuden tuottajakentän sisällöllisiin vaatimuksiin.

Sibelius-Akatemian Arts Management -ohjelma ja ammattikorkeakoulujen kulttuurituottajaohjelmat hakevat vielä keskenään profiileitaan, joka tulevaisuudessa selvittänee päällekkäisyyden ongelmia. Koulutuksen tulee rakentua sisällöllisesti eritasoiseksi, jossa eri koulutuksella tuotetaan erilaisia osaamisprofiileita. Tapahtumatuottajan kokonaisuosaamisen kenttä on hyvin laaja ja tuottajan toimenkuva leimallisen poikkitieteellinen ja -tai-

teellinen. Vaarana on liian suuri volyyymi yleisosajaan tasolle jääviä tuottajia, jonka kautta ei saada tuotannon kentälle monitasoiseen ja -alaiseen yhteistyöhön erikoistuvia osajia. Tulevaisuuden tavoitteet tuottajakoulutuksessa pohjaavat laaja-alaiseen kulttuuri- ja liiketoimintasektorin perusosaamiseen, jonka lisäksi ainakin osa tuottajista profiloituu nykyistä selkeämmin yksittäiseen sisältöspesifiin toimikenttään ja/tai tuotantospesifiin alueeseen. Edellytykset erikoistumiseen tulee antaa jo opiskeluvaiheessa.

Kulttuurituottajien koulutuksesta nykyisellään suurin osa suuntaa julkisen ja kolmannen sektorin tuotannollisiin tehtäviin. Etenkin julkisella sektorilla virkarakennetta on kevennetty ja kulttuuripalveluita on ulkoistettu koko 90-luvun ajan ja kehityssuuntaus näyttäisi jatkuvan. Julkisen sektorin rekrytointimahdollisuuksien pienentyessä koulutuksen tulisi entistä selkeämmin suuntautua muille tuotannon sektoreille. Kolmannen sektorin ammattilaisten näkemykset toimintansa kaupallistumisesta ja lähestymisestä yrittäjämäistä toimintaa lisäävät liiketaloudellisen osaamisen roolia tuottajan ammatissa. Kulttuurituottajan liiketoiminnallisia valmiuksia tulisikin vahvistaa, jotta he pystyisivät integroimaan taiteellisia ja kulttuurisia sisältöjä entistä tehokkaammin eri toimialojen palvelu- ja tuotantoprosesseihin. Suurin osaamisvaje oli ammatissa toimivien tuottajien mukaan taloushallinnon alueen osaamisessa, jota tulisi koulutuksessa painottaa nykyistä enemmän. Tämän lisäksi korostettiin markkinointiin, sponsorien hankintaan, juridiikkaan ja kansainväliseen projektityöskentelyyn liittyvän osaamistason nostamista.

Richard Floridan (2002) näkemyksen mukaan luova yhteiskunta koostuu kahdesta komponentista. Niistä toinen muodostuu luovista ydinammateista, kuten tutkijat, taiteilijat, arkkitehdit ja muotoilijat. Toinen komponentti muodostuu innovatiivisista ammatinharjoittajista, jotka liittävät edellisten osaamista talouselämään. Kulttuurituottajakoulutus on opintosisältöjen näkökulmasta painottunut enemmän luovien ydinammattien ymmärtämiseen kuin luovaa osaamista muuhun yhteiskuntaan integroivaan ammattilaisjoukkoon. Jotta toiminta pääsisi kehittymään suotuisasti, on osan koulutuksesta profiloitettava uudelleen. Profiloinnissa tulisi huomioida luomisprosessien ymmärtämisen ohella jonkin muun toimialan ansainta- ja toimintalogiikkaa. Etenkin teknologiaan linkittyvä elämysteollisuus, erityisryhmien sosiokulttuurinen palvelutuotanto, matkailu ja työyhteisöjen kehittäminen mm. luovuuskoulutuksen avulla nousivat tutkimusaineistossa esille. Profiloinnissa tulisi entisen kulttuuri-liiketoiminta dikotomian ylittämisen ohella pohtia myös kolmatta ulottuvuutta, joka on mahdollisesti jokin toimiala, jonka kanssa yhteistyössä kulttuurituotantoja toteutetaan.

Kulttuurituottajien tarvetta säätelee voimakkaasti rahoituksen kehittyminen¹⁸. Ammatissa toimivat tuottajat painottivat sekarahoituksen merkityksen kasvua. Julkisen sektorin kasvaviin rahoitusmahdollisuuksiin ei juurikaan uskottu. Euroopan unioniin liittyvien rahoitusmahdollisuuksien tunnistaminen ja valjastaminen nykyistä tehokkaammin kulttuurin rahoitukseksi nousi esille monen ammatissa toimivan tuottajan näkemyksissä kasvavana rahoituslähteenä. Selkeästi eniten kasvua uskottiin tulevan business to business -markkinoista. Yritystapahtumatuotantoon ja -markkinointiin keskittynyttä koulutusta ei kuitenkaan nykyisellään ole tarjolla, joten se avaa yhden mahdollisen koulutuksen profiloitumisalueen. Säätiöiden ja julkisen sektorin apurahoituksen saamisen kannalta on olennaista, että rahoitusta annettaessa huomioitaisiin taiteellisen työn ohella ammattimaisempi tuotantotyö.

Työelämän muuntuminen jatkuvasti epävarmemmaksi ja projektimaisemmaksi on haaste myös koulutussektorin kannalta. Ammattispesifin osaamisen ohella tarvitaan yhä enemmän valmiuksia selvitä työelämässä. Tapahtumatuottajien käsityksen mukaan työ muuttuu pitkäjänteisestä kehittämistyöstä yhä tempovammaksi yksittäisistä toimeksiannoista ja projekteista koostuvaksi työtilaisuuksien sarjaksi, jonka hallinta on vaikeaa. Sisäisen yrittäjyyden valmiuksien tarve nousi voimakkaasti esille ja loi paineita yrittäjyys-opetuksen lisäämiseksi ja tuottamiseksi näkyvämmäksi osaksi kulttuurituottajien opetussuunnitelmia. Myös ulkoiseen yrittäjyyteen tulisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota. Erityisesti freelance-sektori uskoi muutaman vuoden aikajänteellä itsenäisten toimijoiden yhdistyvän yleensä osuuskuntapohjaisiksi tuotantotaloiksi.

Tulevaisuuden kehityssuuntina ennakoitiin, että asiakaskunta jakaantuu yhä pienempiin ja vaativampiin osakulttuureihin. Samalla asiakaskunta muuttuu yhä monikulttuurisemmaksi. Helsinki on useiden uusien ilmiöiden rantautumispaikka, ja asiakaskunta on vaativaa. Asiakkaat valikoivat laajahkosta tarjonnasta vapaa-ajanviettonsa tapoja. Tämä koettiin haastavaksi. Samalla myös vaativa asiakaskunta pakottaa tapahtumatuottajan jatkuvaan innovointiin ja kehitystyöhön. Tapahtumilta odotetaan tulevaisuudessa yhä enemmän elämyksellistä antia, ja viihteen rooli tulee ammatissa toimivien tuottajien näkemyksen mukaan kasvamaan osana tapahtumatuotantoa. Viihteen roolin painottuminen koettiin ammattikorkeakouluissa osin erittäin epämieluisana kehityssuuntana, mutta silti todennäköisenä. Yhä pienemmiksi segmenteiksi jakautuvan asiakaskunnan yhä

¹⁸ Etenkin julkisen sektorin rahoituksen kehitysskenaarioista on julkaistu kattava selvitys Heiskanen, Ahonen & Oulasvirta. Taiteen ja kulttuurin rahoitus ja ohjaus: kipupisteet ja kehitysvaihtoehdot. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore:n julkaisuja 6/2005.

syvempi ymmärrys korostuu tuottajan osaamisessa. Koulutuksessa ja alan tutkimuksessa tulisi huomioida myös nykyisen ja potentiaalisen yleisön tutkiminen ja tutkimustiedon tuominen tapahtumatuotannon toimialalle hyödynnettäväksi.

Tämä kartoitus on keskittynyt helsinkiläisen tuottajakentän kartoittamiseen. Helsinki poikkeaa monessa mielessä muista Suomen kaupungeista. Helsingissä on laaja kulttuurin asiakaskunta, ja tarjontaa tuottavat useat alueelliset ja valtakunnalliset taide- ja kulttuuriorganisaatiot. Myös suuri määrä alan yhdistyksiä ja yrityksiä on keskittynyt alueelle. Olisikin kiinnostavaa kerätä aineistoa pienemmistä kaupungeista, ja vertailla kulttuurituottajien näkemyksiä alansa kehityksestä. Tätä kautta piirtyisi todennäköisesti varsin erilainen kuva tuottajien ammattikunnasta.

Kartoitus tuo kulttuurituottajien koulutuksesta vastaaville toimijoille näkemyksiä ammatissa toimivien tuottajien toimenkuvasta, ja tietoa heidän omista arvioistaan kenttensä kehitysskenaarioista. Tämä tukee osaltaan opetus suunnittelutyötä ja antaa yhden näkökulman nykyisen opetusprofiilin arvioimiseen. Tapahtumatuottajille toivon kartoituksen vahvistavan osaltaan ammattikunnan identiteettiä, ja auttavan vastaamaan kysymykseen, millainen joukko tapahtumatuottajien ammattikunta Helsingissä on. Eri toimijoiden välinen käytänteiden ja ajattelutapojen ero on ilmeinen. Toivon tämän kartoituksen tuovan myös ajatuksia keskeisistä sektorin toimijoiden ajattelun eroista, joka tukee tulevaisuudessa eri toimijasektorien yhteistyötä.

Lähteet

- Ahola, Tuomas & Uksila, Katja. 2001. Kulttuurikaupunkivuoden identiteetti ja imago. Tuottajien kokemuksia säätiöyhteistyöstä ja rakennetusta sateenvarjobrandista. Teoksessa Cantell, Timo & Schulman, Harry (toim.) Mitä oli kulttuurivuosi? Kirjoituksia Euroopan kulttuurikaupunkivuodesta Helsingissä. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki. 105–118.
- Andersén, Tuukka & Vaihekoski, Mika. 2001. Verkostoyhteistyön merkitys kulttuurialan yritystoiminnan kannalta. Case: Helsinki 2000 kulttuurikaupunkivuosi. LTT-tutkimus oy. http://www.culminatun.fi/zdoc/23112001_loppuraportti.pdf 15.2.2003
- Cantell, Timo & Schulman, Harry (toim.). 2001 Mitä oli kulttuurivuosi? Kirjoituksia Euroopan kulttuurikaupunkivuodesta Helsingissä. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.
- Florida, Richard. 2002. The Rise of the Creative Class and How It's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life. Basic Books, New York.
- Haapakorpi, Arja. 2002. Suuren ja pienen tarinan välissä – uusien asiantuntijaryhmien ammatillisen tiedon rakentuminen. Teoksessa Asiantuntijoiden areenat. Pirttilä, Ilkka & Eriksson, Susan (toim.). 2002. SoPhi 66, Jyväskylän yliopisto, Kopijyvä, Jyväskylä, 105–117.
- Haapakorpi, Arja. 2002. Kulttuurialan tuottajat: työn muotoutuminen kulttuurin ja hallinnon rajavyöhykkeellä. Akavan Kulttuuri-Laaser tutkimushankkeen osaprojekti. www.akava.fi/kulttuurilaaser
- Halonen, Katri. 2004. Huomisen rientoja tuottamassa. Tapahtumatuottajien ammatin kehitystrendejä tuottajia kouluttavien ammattikorkeakoulujen näkökulmasta. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiön Cupore:n julkaisuja 5/2004, Helsinki.
- Heikkinen, Timo. 2001. Uutta etsimässä. Kulttuurikaupunkisäätiön toimisto kulttuurin kentällä. Teoksessa Cantell, Timo & Schulman, Harry (toim.) Mitä oli kulttuurivuosi? Kirjoituksia Euroopan kulttuurikaupunkivuodesta Helsingissä. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki. 68–79.

- Heiskanen, Ilkka, Ahonen, Pertti & Oulasvirta, Lasse. 2005. Taiteen ja kulttuurin rahoitus ja ohjaus: kipupisteet ja kehitysvaihtoehdot. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore:n julkaisuja 6/2005, Helsinki.
- Honkanen, Virpi & Ahola, Sakari. 2003. Kulttuurin koulutus ja uudet urat. Turun yliopisto. Koulutussosiologian tutkimuskeskus, RUSE. Raportti 61, Turku.
- Hotinen, Juha-Pekka. 2002. Tekstuaalista häirintää. Kirjoitusta teatterista, esitystaiteesta. Like. Helsinki.
- Jounela, Tetta. 1999. Sisältötuotanto. Teoksessa Koivunen, Hannele & Kotro, Tarja (toim.) Kulttuuriteollisuus. Edita, Helsinki. 169–184.
- Julkunen, Raija. 2002. Suunnanmuutos. 1990-luvun sosiaalipoliittinen reformi Suomessa. Vastapaino, Tampere.
- Kangas, Anita. 1999. Kulttuuripoliitiikan uudet vaatteet. Teoksessa Kangas, Anita & Virkki, Juha. Kulttuuripoliitiikan uudet vaatteet. SoPhi 23, Jyväskylä, 156–178.
- Kangas, Anita 2001. Kulttuuripoliitiikan murros. Venyvä käsite ja sen muuttuvat perustelut, 18–31. Teoksessa Riukulehto, Sulevi (toim.) Perinnettä vai bisnestä? Kulttuurin paikalliset ulottuvuudet. Atena kustannus, Jyväskylä.
- Karppinen, Hanna & Poranen, Arja 2001. Miten mitata alueellista kulttuuria? Kulttuurin työllistävyys ja sosioekonominen merkitys Kainuussa, 62–78. Teoksessa Riukulehto, Sulevi (toim.) Perinnettä vai bisnestä? Kulttuurin paikalliset ulottuvuudet. Atena kustannus, Jyväskylä.
- Kaupunki luomisen tilana. Helsingin kulttuurisuunnitelma vuosiksi 2001–2010. Kulttuurikomitea 2000. Helsingin kaupunki. <http://www.hel.fi/kkansl/julkaisut/kulttuurikomitea.pdf> 15.2.2003
- Keltti, Pia. 2001. Kuntien kulttuuritoimen virat 1990-luvulla. Kunnalliseen henkilörekisteriin perustuva selvitys kuntien kulttuuritoimen virkojen määrän muutoksista vuosina 1992, 1996 ja 1999. Suomen kuntaliitto, Helsinki.
- Koivunen, Hannele. 2004. Onko kulttuurilla vientiä? Opetusministeriön, ulkoasianministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön Kulttuurivienti-hanke. Selvitysmiehen raportti. Opetusministeriön julkaisuja 2004:22, Helsinki.

- Korpelainen Päivi, 2002. Uudistuva kulttuurituotanto ja kulttuuriyrittäjyys. Raportti Uudistuva kulttuurituotanto –projektin kokemuksista. Taideteollinen korkeakoulu, koulutuskeskus. <http://www.uiah.fi/aikuiskoulutus/kultt.pdf>. 15.2.2003
- Laitinen, Jukka 2001. Verkkotuotantojen liiketoimintamallit. Tuottajan näkökulma. LTT tutkimus oy, Helsinki.
- Landry, Charles & Owen, Kelly. 1994. Helsinki – A Living Work of Art. Towards a Cultural Strategy for Helsinki. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.
- Moisio, Heidi & Holma, Lotta. 2000. Kulttuuritapahtumien tuottajan rooli ja verkostot. Case LABRA. Helsingin kauppakorkeakoulu. <http://www.culminatum.fi/zdoc/tapahtumatuotantoraportti.pdf>. 15.2.2003
- Moisio, Heidi & Jyrämä, Annukka. 2001. Helsingin kulttuurikaupunkisäätiön ja tuotantoyhtiöiden välinen yhteistyö. Teoksessa Cantell, Timo & Schulman, Harry (toim.) Mitä oli kulttuurivuosi? Kirjoituksia Euroopan kulttuurikaupunkivuodesta Helsingissä. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki. 93–104.
- Oksman, Riku. 2002. Intohimoa ja ammattitaitoa: puheenvuoroja tuottajan työstä. Helsingin kauppakorkeakoulun julkaisuja B 42. HeSE print, Helsinki.
- Pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelma. Osaaminen ja osallisuus, Toteuttamisohjelma 2002–4. 2002. Pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajien yhteistyö, Helsingin kaupunginkanslian julkaisusarja A8/2002, Helsinki.
- Sisältötuotannon kilpailukyvyn kehittäminen. Strateginen selvitys, osat I & II 1997. Kauppa- ja teollisuusministeriö, Helsinki.
- Sisältötuotannon tulevaisuus 2007. Sisältötuotanto-työryhmän väliraportti 6. 16:2002.
- Suutari, Minna. 2003. Korkeakoulutettujen työelämäurien alkuvuodet. LAASER-projektin loppuraportti. AKAVA, Helsinki.
- Tulonen, Arja. 2002. OPSista HOPS ettei tulisi HUPS. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 7, Turku.
- Uusitalo, Liisa. 1999. Kulttuurin markkinat. Teoksessa: Koivunen, Hannele & Kotro, Tarja (toim.) Kulttuuriteollisuus. Edita, Helsinki.

Liitteet

Liite 1: Kyselylomake

Tapahtumatuotannon kenttä PK-seudulla 2008

Kulttuuripolitiikan tutkimussäätiö toteuttaa ESR-osarahoitteisena ennakointitutkimusta kulttuurin ammattikentän muutoksista. Erityisen kiinnostuneita olemme muutoksen keskiössä olevista ammattikunnista, joista tuottajat ovat yksi. Tutkimus keskittyy tapahtumatuottajien kenttään, jonka edustajana Sinut on valittu vastaajaksi.

Kyselyssä on mukana julkisen, kolmannen ja yrityssektorien toimijoita. Tuottajien toimintaympäristöt ja -logiikka eroavat paljonkin toisistaan. Tämän kyselyn pohjalta pyrin hahmottamaan sitä, miten tuottajuus määrittyy Sinun näkökulmastasi ja omasta kokemustaustastasi käsin.

Mikä on sukupuolesi?

- Nainen
 Mies

Mikä on ikäsi vuosissa?

ikä

Mitä seuraavista opinnoista olet suorittanut?

- kansakoulu/ peruskoulu
 lukio, ylioppilas
 ammattikoulu/ opistoaste
 ammattikorkeakoulu
 yliopisto, alempi korkeakoulututkinto
 yliopisto, ylempi korkeakoulututkinto
 yliopisto, jatkotutkinto (lis.,tri)
 jokin muu

Mikä on oppialasi? (esim. suuntautumisvaihtoehto tai pääaine. Jos vastasit muu, selvennä mikä?)

Mille tuotannon alueelle työsi pääasiallisesti sijoittuu?

Esimerkiksi kevyt musiikki, kaupunkifestivaali, monikulttuuriset tapahtumat jne.

Mikä tai mitkä seuraavista kuvaa parhaiten nykyistä työtilan

- kokopäivätyö
 osa-aikainen työ
 työskentely apurahalla
 päätoiminen opiskelija
 sivutoiminen opiskelija
 yrittäjä tai ammatinharjoittaja
 freelancer, "keikka" työntekijä
 työtön

äitiys/isyys/vanhempainloma, hoitovapaa

armeija

muu, mikä?

Montako työnantajaa tai toimeksi antajaa sinulla on ollut viimeisen vuoden aikana?

työ/toimeksiantajien määrä
viimeisen vuoden aikana

Montako työttömyysjaksoa sinulla on ollut viimeisen vuoden aikana?

työttömyysjaksojen määrä
viimeisen vuoden aikana

Mitkä ovat tuottajan työsi kannalta keskeisimmät tehtäväkokonaisuudet / osaamisalueet?

- 1.
- 2.
- 3.

Miten tyytyväinen olet seuraaviin tekijöihin nykyisessä työtilanteessasi? Mikäli et ole parhaillaan töissä, vastaa viimeisimmän tuottajatyösi mukaan.

	olen erittäin TYTYVÄINEN	olen jokseenkin tyytyväinen	olen jokseenkin tyytymätön	Olen täysin TYTYMÄTÖN	en osaa sanoa
Työstäni kertyvä tulotaso	☐	☐	☐	☐	☐
Toimeentulon varmuus	☐	☐	☐	☐	☐
Tehtävieni kiinnostavuus	☐	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuudet vaikuttaa työni sisältöön	☐	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuus omien ideoiden toteuttamiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Tuottajatyön arvostus muiden kulttuurikentän toimijoiden taholta	☐	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuus ammattilliseen kehitykseen	☐	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuus edetä uralla	☐	☐	☐	☐	☐
Työkuvan selkeys	☐	☐	☐	☐	☐
Työstä saatava palaute	☐	☐	☐	☐	☐

Seuraavassa on väittämiä KUNTAsektorin tulevaisuuden näkymistä. Arvioi miten todennäköisenä pidät väittämän mukaista kehitystä seuraavan 5 vuoden aikana?

	kyllä tapahtuu	todennäköisesti tapahtuu	ei tapahdu	en osaa sanoa
1. Kunnan oma tapahtumatuotanto vähenee	☐	☐	☐	☐
2. Kunnat palkkaavat lisää tuottajia	☐	☐	☐	☐

3. Kunnasta tulee yhä tärkeämpi palveluiden ostaja	☐	☐	☐	☐
4. Taidelaitosten rooli yhteistyökumppanina kasvaa	☐	☐	☐	☐
5. Syntyy pieni joukko tuottajia, joiden pääasiallinen asiakas on kunta	☐	☐	☐	☐
6. Pääkaupunkiseutu yhdistää kulttuuritoimintojaan tapahtumatuotannon osalta	☐	☐	☐	☐
7. EU:n rahoitusohjelmat tulevat keskeisiksi tapahtumatuotannon mahdollistajiksi	☐	☐	☐	☐
8. Yksittäisten produktioavustuksien summat pienenevät	☐	☐	☐	☐
9. Produktioavustusten saajien lukumäärä lisääntyy	☐	☐	☐	☐

Merkitse sen väittämän numero, joka kehityssuuntana on oman toimintasi kannalta keskeisin

Mikäli valitsit "todennäköisesti tapahtuu" -vaihtoehtoja, millaiset asiat mielestäsi edistävät tai estävät väittämien toteutumista?

Seuraavassa on väittämiä YKSITYISEN sektorin tulevaisuuden näkymistä. Arvioi miten todennäköisenä pidät väittämän kehitystä seuraavan 5 vuoden kuluessa?

	kyllä tapahtuu	tapahtuu todennäköisesti	ei tapahtu	en osaa sanoa
1. Halukkuus kulttuuritapahtumien sponsorointiin lisääntyy	☐	☐	☐	☐
2. Kilpailu sponsoreista lisääntyy	☐	☐	☐	☐
3. Yrityspohjainen tapahtumatuotanto lisääntyy	☐	☐	☐	☐
4. Yhteiskunta tukee kulttuurisektorin yrittäjyyttä verohelpoituksin	☐	☐	☐	☐
5. Freelance-tyyppiset tuottajat keskittyvät tuotantotaloiksi esimerkiksi osuuskuntien muodossa	☐	☐	☐	☐
6. Kulttuurin vientitoiminta kasvaa	☐	☐	☐	☐

Merkitse sen väittämän numero, joka kehityssuuntana on oman toimintasi kannalta keskeisin

Mikäli valitsit "todennäköisesti tapahtuu" -vaihtoehtoja, millaiset asiat mielestäsi edistävät tai estävät väittämien toteutumista?

Seuraavassa on väittämiä ns. KOLMANNEN sektorin tulevaisuuden näkymistä. Arvioi miten todennäköisenä pidät väittämän mukaista kehitystä seuraavan 5 vuoden aikana?

	kyllä tapahtuu	todennäköisesti tapahtuu	ei tapahtu	en osaa sanoa
1. Yhdistykset ottavat perinteisesti kunnalle kuuluneita tapahtumatuotantoja hoitaakseen	☐	☐	☐	☐
2. Säätiöiden ja/tai yhdistysten rahoituksen merkitys kulttuurille lisääntyy	☐	☐	☐	☐
3. Kilpailu säätiörahoituksesta kasvaa	☐	☐	☐	☐
4. Yhdistykset ammattimaistuvat vapaaehtoisen työvoiman käytössä	☐	☐	☐	☐
5. Yhdistyksistä tulee nykyistä keskeisempi tapahtumatuottajien työllistäjä	☐	☐	☐	☐
6. Yhdistysten tapahtumatuotanto ammattimaistuu	☐	☐	☐	☐
7. Yhdistysten tapahtumatuotanto lähenee yrityssektorin toimintaa	☐	☐	☐	☐

Merkitse sen väittämän numero, joka kehityssuuntana on oman toimintasi kannalta keskeisin

Mikäli valitsit "todennäköisesti tapahtuu" -vaihtoehtoja, millaiset asiat mielestäsi edistävät tai estävät väittämien toteutumista?

Arvioi seuraavien väittämien mukaisen muutoksen todennäköisyyttä seuraavan 5 vuoden aikana

	kyllä tapahtuu	tapahtuu todennäköisesti	ei tapahtu	en osaa sanoa
1. Tuottajat keskittyvät selkeämmin yhdelle kulttuurin osa-alueelle	☐	☐	☐	☐
2. Yhteistyö matkailusektorin kanssa lisääntyy	☐	☐	☐	☐
3. Yhteistyö sosiaali- ja terveysalan kanssa lisääntyy	☐	☐	☐	☐
4. Yhteistyö IT-sektorin sisältötuottajien kanssa tiivistyy	☐	☐	☐	☐

5. Tapahtumat rakentuvat jatkuvasti elämyksellisemmiksi uutta tuotantotekniikka hyväksi käyttämällä
6. Asiakkaan mahdollisuudet vaikuttaa tapahtuman sisältöön lisääntyvät
7. Asiakaskunta pirstoutuu pieniin segmentteihin
8. Asiakaskunta muuttuu monikulttuurisemmaksi
9. Asiakkaiden vaatimustaso kasvaa
10. Taiteen rooli tulee yhä keskeisemmäksi tuotannoissani
11. Viihteen rooli tulee yhä keskeisemmäksi tuotannoissani

Merkitse sen väittämän numero, joka kehityssuuntana on oman toimintasi kannalta keskeisin

Mikäli valitsit "todennäköisesti tapahtuu" -vaihtoehtoja, millaiset asiat mielestäsi edistävät tai estävät väittämien toteutumista?

Miten tärkeänä pidät seuraavia mahdollisia tuottajan osaamisalueita tulevaisuudessa?

	merkitys LISÄÄNTYY paljon	merkitys lisääntyy hieman	merkitys vähenee hieman	merkitys VÄHENEÉ paljon	ei mielestäni merkittävä ominaisuus
monialainen osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
yhteen kulttuurituotannon alueeseen sidottu erityisosaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
tuotettavan kulttuurisällön syvä tuntemus	☐	☐	☐	☐	☐
vuorovaikutustaidot	☐	☐	☐	☐	☐
verkostojen luominen ja ylläpitäminen	☐	☐	☐	☐	☐
kirjallinen viestintä	☐	☐	☐	☐	☐
suullinen viestintä	☐	☐	☐	☐	☐
vieraiden kielten osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
taloushallinto	☐	☐	☐	☐	☐
tiedottaminen	☐	☐	☐	☐	☐

markkinointitaidot	☐	☐	☐	☐	☐
juridiikka	☐	☐	☐	☐	☐
teknologian monipuolinen hyödyntäminen	☐	☐	☐	☐	☐
johtamistaidot	☐	☐	☐	☐	☐
tiimityöskentely	☐	☐	☐	☐	☐
rahoituksen hakeminen säätioiltä	☐	☐	☐	☐	☐
rahoituksen hankinta kunnilta tai valtiolta	☐	☐	☐	☐	☐
rahoituksen hankinta EU:n rahoituslähteistä	☐	☐	☐	☐	☐
sponsorisuhteiden rakentaminen	☐	☐	☐	☐	☐
kyky löytää jatkuvasti uusia asioita	☐	☐	☐	☐	☐
joustavuus	☐	☐	☐	☐	☐
projektihallinto	☐	☐	☐	☐	☐
kansainvälinen projektihallinto	☐	☐	☐	☐	☐
ekologisten kysymysten huomioiminen tapahtumatuotannossa	☐	☐	☐	☐	☐
yhteistyökyky eri alojen ammattilaisten kanssa	☐	☐	☐	☐	☐

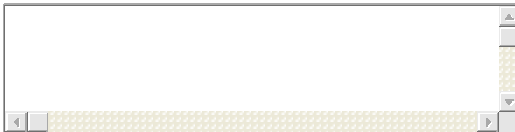
Millaisia aihealueita haluaisit itse opiskella?

Tuottajatyön osaamisen keskeiset haasteet

Mikä on tuottajan työssäsi
haastavinta tällä hetkellä?

Miten uskot mainitsemiesi
asioiden kehittyvän 5 vuoden
aikana?

Onko sellaisia osaamisalueita, joiden merkitys on selvästi vähentynyt viimeisen 5 vuoden aikana?

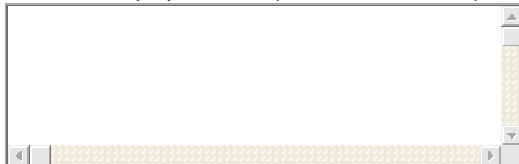

Mitkä tekijät rajoittavat mielestäsi eniten tapahtumatuotannon toimialan kehitystä Helsingissä?

Tuottajan toimintaympäristöt

Oheisen suurennuslasin kohdalta löydät työministeriön kuvauksen kulttuurisihteerin ammatista. Miten mielestäsi kunnan, yksityisen, freelance ja kolmannen sektorin tuottajien ammattikuvat eroavat toisistaan?

Mikäli haluat tutkimusraportin itsellesi sen valmistuttua, laita sähköpostiosoitteesi alla olevaan laatikkoon.

Tietojen lähetyks

Tyhjennä

Lähetä ne painamalla "lähetä"-painiketta.
Suurkiitokset vastauksistasi!

Visioita ja valintoja

Tämä tutkimus on jatkoa Katri Halosen aikaisemmalle KLEROT-hankkeelle tehdyille tutkimukselle, joka selvitteli tapahtumatuottajien ammattiryhmän koulutusta ja siinä ilmeneviä kehityssuuntia. ”Huomisen rientoja tuottamassa” selvitti tapahtumakoulutuksen syntyä ja kehitystä, koulutuspaikkoja, oppilasmääriä sekä sisältöjä lähinnä koulutusta antavien ammattikorkeakoulujen näkökulmasta.

Tässä tutkimuksessa täsmennetään tätä edellisen tutkimuksen kuvaa ja selvitetään internet-kyselyaineistojen avulla, millaisena tietojen ja taitojen antajina tuottajina toimivat henkilöt haluaisivat tapahtumatuottajakoulutuksen toimivan. Helsingin seudun tapahtumatuottajille suunnatulla kyselyllä selvitetään erityisesti, miten julkisella, kolmannella ja yritys sektorilla tai freelance-työssä toimivat tuottajat suuntaavat eri tavoin toimintojaan, mihin he katsovat kehityksen johtavan ja mitä taitoja he katsovat tuottajien tarvitsevan lähitulevaisuudessa.

Tutkimus osoittaa selvästi, että toimintasektori luo eroja sekä työhön suuntaamisessa että tulevaisuuden odotuksissa. Vaikka sellaiset tekijät, kuten rahoitustarve ovat yhteisiä kaikille tuottajille, julkisen sektorin piirissä toimivat tuottajat ovat useimmiten tuotantohankkeiden aloittajia ja rahoituksen hankkijoita, kun taas kolmannan ja yritys sektorin tuottajat katsovat toimivansa koko tuotantoprosessin alueella ja tarvitsevansa vastaavaa monipuolista käytännön tietotaitoa. Yritys sektorilla toimivat ja freelance-tuottajat korostavat myös sitä, että heidän tuottajantyönsä on jatkuvaa kiireisen aikataulun puitteissa tapahtuvaa ”liukuhihnatyötä”. Yritys sektorin toimintamallien katsottiin yleistyvän, varsinkin kun tuotettujen tapahtumien asiakaskunta jakautuu pienempiin osakulttuureihin ja rahoitus joudutaan kokoamaan monista eri lähteistä.

Kokonaisuudessaan tutkimus osoittaa, että vaikka tapahtumatuottajan ammattikuva on saavuttanut näennäisesti vakaan aseman muiden kulttuuriammattien joukossa, eri sektoreilla toimivien tuottajien toiminnot ovat kuitenkin vielä pitkälti erilaisia. Tutkimus luo mielenkiintoisen kuvan niistä jännitteistä, joihin tuottajat joutuvat reagoimaan nykyisessä sektoreiden keskinäisen tasapainon nopeasti muuttuvassa tilanteessa.

